

UNIVERZITA KARLOVA

Pedagogická fakulta

Řízení církevní mateřské školy

Markéta Jarošová, DiS

Katedra :	Centrum školského managementu
Vedoucí práce :	PhDr. Václav Trojan, Ph.D.
Studijní program :	Školský management

2012

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Centrum školského managementu

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

akademický rok 2011/2012

Jméno a příjmení studenta: **Markéta Jarošová, DiS**

Studijní program: **Specializace v pedagogice**

Studijní obor: **Školský management**

Název tématu práce v českém jazyce: **Řízení církevní mateřské školy**

Název tématu práce v anglickém jazyce: **Church Kindergarten Management**

Pokyny pro vypracování:

Závěrečná bakalářská práce byla zadána v souladu s metodickým materiálem pro závěrečné bakalářské práce vydaným ČŠM PedF UK v Praze v roce 2011.

Práce bude vypracována na základě schváleného ideového a dále rozpracovaného prováděcího projektu, který byl vypracován studentem a uložen na moodle.

Student je povinen dodržet stanovený cíl a téma práce a realizovat výzkumný postup v souladu s cílem. V interpretaci získaných dat i při stanovení závěru musí postupovat objektivně, formální stránka a citování literatury bude odpovídat pokynům v uvedeném materiálu.

Práce musí splňovat kritéria pro závěrečné bakalářské práce, autor tím dokládá dostatečnou kompetentnost pro další odbornou činnost.

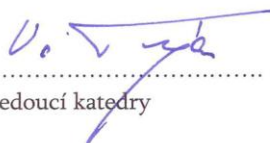
Vedoucí bakalářské práce: **PhDr. Václav Trojan PhD**

Předpokládaný rozsah bakalářské práce¹: **45 stran**

Datum zadání práce: **27. 04. 2010**

Předběžný termín odevzdání práce: **13. 04. 2012**

V Praze dne: **28. 02. 2012**

.....
vedoucí katedry

¹ Minimální rozsah bakalářské práce činí standardně 40 normostran (72 000 znaků vč. mezer) vlastního textu.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Řízení církevní mateřské školy“ vypracovala pod vedením vedoucího bakalářské práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato bakalářská práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Datum

.....
Markéta Jarošová, DiS

NÁZEV:

Řízení církevní mateřské školy

AUTOR:

Markéta Jarošová DiS

KATEDRA (ÚSTAV)

Centrum školského managementu

VEDOUcí PRÁCE:

PhDr. Václav Trojan, Ph.D.

ABSTRAKT:

Bakalářská práce se zaměřuje na problematiku řízení církevní mateřské školy. Zabývá se specifiky řízení církevní MŠ a rozdíly vzhledem k obecní mateřské škole. Cílem práce bylo porovnání dílčích oblastí řízení CMŠ a obecní MŠ a na základě toho zjištění, zda jsou v řízení církevní MŠ a obecní MŠ rozdíly. Zjevné rozdíly byly odhaleny v oblasti práva a legislativy, další vyplynuly na základě zpracování dotazníkového šetření a rozhovorů. Tyto rozdíly už nejsou tak významné, místy mohou působit subjektivně. Práce by mohla rozšířit povědomí odborné veřejnosti a také usnadnit orientaci ředitelům církevních MŠ, zejména těm začínajícím. Legislativa nahlíží na církevní školy podobně jako na soukromé školy, je to však samostatná kategorie. V praktické části byl za metodu výzkumu zvolen dotazník doplněný o řízený rozhovor. Předmětem výzkumu je zaměření na rozdíly v oblastech řízení církevní MŠ a obecní MŠ, jako je přijímání dětí, komunikace s veřejností, hospodaření atp. Dalším bodem je pohled vedoucích pracovníků na církevní mateřské školy. Vzhledem k tomu, že jde o rozdíly zejména legislativní, jedná se spíše o doplnění teoretické části, kde už byly rozdíly a specifika poodhaleny.

KLÍČOVÁ SLOVA:

církevní mateřská škola, obecní mateřská škola, ředitel CMŠ, zřizovatel, legislativa, rozdíly, specifika

TITLE:

Church Kindergarten Management

AUTHOR:

Markéta Jarošová, DiS

DEPARTMENT:

Education Management Center

SUPERVISOR:

PhDr. Václav Trojan Ph.D.

ABSTRACT:

This bachelor thesis focuses on the management of church kindergarten (CK). It deals with the specifics of the CK and differences due to the municipal kindergarten. The aim is to compare sub-areas of management of CK and municipal kindergartens. Based on this I would like to find out whether there are differences between church kindergarten and municipal kindergartens management. The work should expand the awareness of professionals and managers and to facilitate the orientation of the church kindergarten, especially for beginners. Legislation looks at religious schools like private schools, but it is a separate category. In the practical part completion of a questionnaire and guided interview was chosen as the research method. The research focuses on the differences in the areas of local church nursery and municipal kindergarten management. Another endpoint is the view of managers on the church kindergarten. Since these differences are mainly legislative this is rather supplement to the theoretical part, where differences and specific have already been revealed.

Key words:

church kindergarten (CK), kindergarten council, director of CK, founder, differences, specifics

Obsah:

1 Úvod	str. 7
Cíl práce	str. 8
2 Teoretická část práce	
2.1 Vymezení pojmů.....	str. 9
2.1.1 CMŠ, MŠ, právní formy.....	str. 9
2.1.2 Zřizovatelé.....	str.11
2.2 Vznik církevních mateřských škol.....	str.11
2.3 Finanční zdroje.....	str.13
2.3.1 Financování MŠ.....	str.13
2.3.2 Financování CMŠ.....	str.14
2.4 Přijímání dětí do CMŠ	str.17
2.5 Dokumentace a kontroly v CMŠ.....	str.18
2.6 Řízení.....	str.19
2.6.1 Ředitel CMŠ.....	str.19
2.6.2 Vedení zaměstnanců CMŠ.....	str.22
2.7 Kultura a klima školy CMŠ.....	str.24
2.8 Rozdíly mezi CMŠ a MŠ - legislativa.....	str.28
2.9 Poznámky.....	str. 29
3 Výzkumná část práce	str.30
3.1 Cíl výzkumu.....	str.30
3.2 Nástroje výzkumu.....	str.30
3.3 Cílová skupina.....	str.30
3.4 Zadání, návratnost.....	str.30
4 Zpracování, vyhodnocení a komentář zjištěných skutečností	str.31
4.1. Informovanost.....	str.31
4.2 Výsledky a komentáře získaných údajů.....	str.31
4.3 Shrnutí a porovnání výsledků dotazníkového šetření.....	str.45
4.4 Vyhodnocení výsledků výzkumu.....	str.50
5 Závěr - přínos pro školský management	str.52
6 Seznam použité literatury	str.53
7 Přílohy	str.54

1. Úvod

Pro svoji bakalářskou práci jsem si vybrala téma „Řízení církevní mateřské školy.“ Církevní školství má své nezastupitelné místo, je totiž vzdělávací alternativou. Má svůj legislativní a právní rámec. Církevní školství zachycuje všechny vzdělávací stupně. Církevních mateřských škol je v České republice celkem 23. Čím se liší církevní mateřské školy od státních mateřských škol? V jakých oblastech řízení jsou rozdíly? Řízení církevní mateřské školy má svá specifika. Tato práce si dává za cíl objasnit, jaké oblasti řízení jsou specifické.

Závěrečná práce se zaměřuje na církevní MŠ v hlavním městě Praze. Zabývá se především církevními mateřskými školami, které zřizují náboženské společnosti římskokatolické církve, protože tento termín se používá právě v této církvi (více v kapitole 2.1).

V Praze funguje celkem 7 mateřských škol, které jsou zřizovány náboženskými společnostmi římskokatolické církve.

Nízký počet pražských církevních mateřských škol ovlivňuje ráz této bakalářské práce a může to tak působit dojmem generalizování osobních zkušeností jedné CMŠ. Pražské církevní MŠ se liší v počtu dětí, z výzkumné části však vyplývá, že ředitelky pražských CMŠ se v řízení téměř shodují.

Z výzkumné části vyplynulo, že vedoucí pracovníci na odborech školství, kontrolní pracovníci a pedagogičtí pracovníci nemají dostatek informací o církevních mateřských školách a nevědí, jak k nim přistupovat. Tato práce by mohla pomoci i odborné veřejnosti, která přichází s církevními školami do styku. Práce by také měla pomoci ředitelům církevních mateřských škol, zejména těm začínajícím.

Cíl

Cílem této práce je srovnání dílčích oblastí v řízení církevní mateřské školy a obecní mateřské školy a zjistit případná specifika či rozdíly, která mezi řízeními CMŠ a MŠ mohou být. Řízení církevní MŠ se na první pohled příliš neliší od řízení MŠ zřízené obcí. Přesto má svá specifika, která si tato práce dává za úkol osvětlit. Největší rozdíl bude pravděpodobně v oblasti legislativy, ostatní rozdíly nemusí být výrazné.

Sekundárně mohou práci využít vedoucí pracovníci, kteří se s církevními MŠ setkávají, pro lepší orientaci ve spolupráci s nimi.

Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část s tím, že praktická část tu první spíše doplňuje, jelikož jde spíše o jakousi sondu a zjištění informovanosti. Teoretická část je zaštitěna fakty, tedy zákony a vyhláškami. Je rozdělena do několika oblastí řízení a rozdílnost už zde je patrná.

Jako výzkumný nástroj jsem zvolila dotazník a řízený rozhovor. Výzkumné šetření probíhalo u vedoucích odborů školství, u ředitelek obecních MŠ a ředitelů CMŠ.

Cílem výzkumu mělo být porovnání dílčích oblastí řízení a identifikace rozdílů. Dále také zjištění, jaké mají respondenti povědomí o církevních školách a zda vědí o jejich specifikách.

2. Teoretická část

2.1 Vymezení pojmů, právní vymezení

2.1.1 Církevní škola

Církevní škola je termín, kterým je označována škola a školské zařízení zřízená registrovanými církvemi a náboženskými společnostmi, kterým bylo přiznáno oprávnění k výkonu zvláštního práva zřizovat církevní školy podle § 7 odst. 1 písmene e) zákona č.3/2002 Sb. o církvích a náboženských společnostech.¹

I když se v souvislosti se soukromými školami hovoří o církevních školách, církevní školy nejsou školami soukromými, ale jsou zvláštní kategorie. Platí pro ně zásada, že se na ně vztahují právní předpisy, které jsou závazné pro školy zřízené MŠMT, krajem, obcí nebo svazkem obcí, pokud není stanoveno jinak. Je to podmíněné zápisem do školského rejstříku.

2.1.2 Církevní mateřská škola

Je zřizována státem uznanou církví nebo náboženskou společností, která je registrovaná orgánem státní správy. Školský zákon a další vyhlášky stanovují podmínky pro jejich zřizování a činnost. Činností je rozuměno poskytování služeb, jako je výchova a vzdělávání, stravování.

Pojem církevní mateřská škola (dále také CMŠ) se užívá zejména v římskokatolické církvi, ostatní církve užívají častěji pojmu křesťanská. V Praze zřizují katolické církevní mateřské školy církevní řády a kongregace (3) a Arcibiskupství pražské (4).

Ostatní zřizovatelé v Praze: Českobratrská církev evangelická, Církev adventistů sedmého

dne, Židovská obec

Právní forma:

Vzhledem k podmínkám, za kterých CMŠ vznikaly, prošla tato oblast vývojem. Od svého vzniku měla každá CMŠ právní subjektivitu a byla vedena jako církevní právnická osoba. To byla ale jen dočasná situace. Hledala se proto vhodná právní forma, která by nejlépe vyhovovala tomuto typu školství. V roce 2006 přešla většina církevních mateřských škol na právní formu Školská právnická osoba (dále jen ŠPO). Registrované církve a náboženské společnosti, kterým bylo přiznáno oprávnění k výkonu zvláštního práva zřizovat církevní

školy. Ostatní právnické osoby nebo fyzické osoby zřizují školy a školská zařízení jako školské právnické osoby nebo jako právnické osoby podle zvláštních právních předpisů, jejichž předmětem činnosti je poskytování vzdělávání nebo školských služeb podle tohoto zákona.²

Mateřská škola

Školský zákon uvádí, že mateřská škola je zřizována krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí, jehož předmětem činnosti jsou úkoly v oblasti školství nebo také přímo MŠMT. Hlavní město Praha je krajem, užívá se tedy nejčastěji pojem státní nebo také obecní MŠ, protože městské části jsou na úrovni obce.

Právní forma:

Zákon 561/2004 Sb., školský zákon § 8 Právní postavení škol a školských zařízení 1-5 popisuje právní formu mateřských škol takto:

1. Kraj, obec a dobrovolný svazek obcí, jehož předmětem činnosti jsou úkoly v oblasti školství (dále jen "svazek obcí"), zřizuje školy a školská zařízení jako školské právnické osoby nebo příspěvkové organizace podle zvláštního právního předpisu.
2. Ministerstvo zřizuje školy a školská zařízení jako školské právnické osoby nebo státní příspěvkové organizace podle zvláštního právního předpisu a § 169 školského zákona³
3. Ministerstvo obrany, Ministerstvo vnitra a Ministerstvo spravedlnosti zřizuje školy a školská zařízení jako organizační složky státu.
4. Ministerstvo zahraničních věcí zřizuje školy při diplomatické misi nebo konzulárním úřadu České republiky jako součást těchto úřadů.
5. Ministerstva uvedená v odstavcích 2 až 4 plní funkci zřizovatelů škol a školských zařízení jménem státu.

Pokud je MŠ obecní, je nejčastěji příspěvkovou organizací.

2.1.3 Zřizovatelé CMŠ

Zřizovateli církevních škol mohou být registrované církve a náboženské společnosti, kterým bylo přiznáno oprávnění k výkonu zvláštního práva zřizovat církevní školy.⁴

V Praze zřizují CMŠ církevní řády či kongregace a Arcibiskupství pražské.

Arcibiskupství pražské je sídlem pražské arcidiecéze. Internetové stránky⁵ Arcibiskupství pražského uvádějí, že je nejstarší existující diecézí v České republice (založena roku 973, na arcidiecézi byla povýšena 1344) a metropolitní arcidiecézí České církevní provincie.

Arcibiskupská kurie (konzistoř) sestává z jednotlivých odborů a středisek. Odbory, které pracují na Arcibiskupství pražském, jsou tyto: Kancléřství, Správa majetku, Stavební odbor, Odbor církevního školství a Provozní odbor.

Arcibiskupství pražské je zřizovatelem 18 mateřských, základních, středních a vyšších odborných škol a školských zařízení.

- Arcibiskupství pražské zřizuje čtyři mateřské školy - CMŠ Studánka, CMŠ Srdíčko, KMŠ sv. Klimenta, CMŠ logopedická při škole Dona Bosca

Dalšími zřizovateli CMŠ jsou církevní řády a kongregace. Na území hl. m. Prahy zřizují církevní mateřské školy tyto tři řády.

- Církevní řády - Česká provincie řádu sv. Augustina - Mateřská škola sv. Augustina
 - Českomoravská provincie Římské unie řádu sv. Voršily – Mateřská škola sv. Voršily v Praze
 - Provincie kongregace Dcer Panny Marie Pomocnice – Církevní mateřská škola Laura

2.2 **Vznik a vývoj CMŠ**

Církevní školství tu už bylo dávno před totalitními režimy, spíše mělo dojít k obnově a možnosti alternativ k tzv. „jednotné škole“.

Zestátnění škol stanovil zákon č. 95/1948 Sb. ze dne 21. dubna 1948, o základní úpravě jednotného školství (tzv. zákon o jednotné škole). § 4 odst. 1 tohoto zákona určil: „Školy jsou učiliště státní“. § 4 odst. 2 počítal s tím, že výjimky z ustanovení odst. 1 stanoví zvláštní zákon, ovšem k žádným výjimkám nedošlo.⁶

Porevoluční doba začala otevírat nové možnosti vzdělávání, tedy i v předškolním věku. A to v soukromém i církevním sektoru.

Vznik soukromých a církevních škol umožnila již novela předchozího školského zákona v roce 1990. Cílem bylo především rychle odstranit nerovnováhu mezi nabídkou a poptávkou po středním vzdělávání jak co do počtu vzdělávacích příležitostí, tak co do jejich struktury. Vytvořením příznivých podmínek, včetně podílu státu na jejich ekonomickém zabezpečení, byl umožněn vznik všech škol a školských zařízení.⁷

První církevní mateřské školy vznikaly kolem roku 1990. Bylo to zejména z iniciativy rodičů z římskokatolických farností, kteří hledali alternativu k dosavadnímu předškolnímu vzdělávání a výchově. Přáli si pro své děti prostředí, které by rozvíjelo osobnost dítěte v duchu křesťanských hodnot, ideálně způsobem, který pěstovali doma.

Vzhledem k podmínkám dané dobou, bylo nejčastější a nejjednodušší možností otevřít jednu křesťanskou třídu na státní mateřské škole. V každé třídě byl 1-2 pedagogové, podle velikosti a provozu mateřské školy. Třída pracovala podle svého kurikula, které si pedagogové sami vytvořili. Hlavní činnost byla v dopoledních hodinách, odpoledne byla možnost spojit děti z křesťanské třídy s jinou třídou MŠ. Ostatní provozní záležitosti (stravování a úklid) byl zpravidla zajištěn státní mateřskou školou.

Zájem rodičů o církevní školy vzrůstal. Bylo tedy nutné hledat další prostory. Školské úřady uvolňovaly budovy, ve kterých vznikaly církevní mateřské školy⁸. CMŠ jsou v těchto prostorách většinou i v současné době. V některých mateřských školách došlo postupně k takovému obratu, že s křesťanským zaměřením byly nakonec všechny třídy. Za této situace bylo zapotřebí přijmout právní subjektivitu. Byly uzavřeny smlouvy o pronájmu prostor s městskými úřady. V té době byly upraveny podmínky financování pro podporu CMŠ.

Finance ze státního rozpočtu - na platy pedagogických a nepedagogických pracovníků

- příspěvek na nájem
- příspěvek na provozní náklady

V roce 2006 se znovu jednalo o tom, jakou právní formu církevní mateřské školy přijmou, aby mohly nadále čerpat dotace ze státního rozpočtu. Reálné varianty byly dvě. Církevní právnická osoba a Školská právnická osoba. V Praze přijaly všechny církevní mateřské školy druhou variantu, tedy Školskou právnickou osobu.

ŠPO - § 124 odst. 1-Školská právnická osoba je právnickou osobou zřízenou podle tohoto zákona, jejíž hlavní činností je poskytování vzdělávání podle vzdělávacích programů uvedených v § 3 a školských služeb podle tohoto zákona.⁹

2.3 Finanční zdroje

2.3.1 Financování obecní mateřské školy

Podmínkou pro financování jakékoli školy ze státního rozpočtu je zápis do školského rejstříku. Pokud je tedy mateřská škola zapsána, má nárok na státní dotace.

Financování MŠ je z více zdrojů: hlavní zdroje, další zdroje

Hlavní zdroje:

1. Obecní mateřské školy dostávají dotaci prostřednictvím krajských úřadů. Tato dotace je určena na platy, náhrady platů, nebo mzdy a náhrady mezd, na odměny za pracovní pohotovost, odměny za práci vykonávanou na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr a odstupné, na výdaje na úhradu pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a na úhradu pojistného na všeobecné zdravotní pojištění, na přídělky do fondu kulturních a sociálních potřeb a ostatní náklady vyplývající z pracovněprávních vztahů, výdaje na nezbytné zvýšení nákladů spojených s výukou dětí, žáků a studentů zdravotně postižených, výdaje na učební pomůcky, výdaje na školní potřeby a na učebnice, pokud jsou podle tohoto zákona poskytovány bezplatně, a rovněž výdaje na další vzdělávání pedagogických pracovníků, na činnosti, které přímo souvisejí s rozvojem škol a kvalitou vzdělávání.¹⁰ Výše této dotace je dána normativy, resp. počtem dětí, které do MŠ docházejí.
2. Provozní náklady MŠ jsou hrazeny z příspěvku od zřizovatele, které se také počítají na základě počtu dětí a velikosti MŠ.
3. Zákonní zástupci, jejichž děti MŠ navštěvují, platí příspěvek na vzdělání

Další zdroje:

Sponzorské dary

Pronájmy prostor

Účetní odpisy

2.3.2 Financování církevní mateřské školy

Také na církevní mateřskou školu se vztahuje zápis do školského rejstříku, aby mohla čerpat dotace ze státního rozpočtu na základě zákona 561/2004 Sb. Ze státního rozpočtu se poskytují finanční prostředky vyčleněné na činnost škol a školských zařízení, které nezřizuje stát, kraj, obec, svazek obcí nebo registrovaná církev nebo náboženská společnost, které bylo přiznáno oprávnění k výkonu zvláštního práva zřizovat církevní školy, v rozsahu a za podmínek stanovených zvláštním právním předpisem. ¹¹

Dotace je zasílána odborem školství MŠMT na základě písemné žádosti. Dotace je počítána na celý kalendářní rok, k úpravám už nedochází, pouze za určitých případů. Je rozpočítána na 12 kalendářních měsíců. Církevní mateřské školy dostávají dotaci jako celek, není zde určeno, na co mají být finanční prostředky v hospodaření CMSŠ využity. Částka pokrývá zpravidla platy, náhrady platů, nebo mzdy a náhrady mezd, na odměny a ostatní náklady vyplývající z pracovně právních vztahů. Zbylé finance pokrývají část provozních nákladů.

Dotace za státního rozpočtu je hlavním zdrojem příjmů církevní mateřské škol. Výše dotace je normativní, podle počtu dětí v CMSŠ (výkonové výkazy o mateřské škole). Výše dotace je stanovena jednou ročně, je možné žádat z důvodu navýšení kapacity ve druhé polovině roku, pokud není vyčerpána rezerva pro církevní školství.

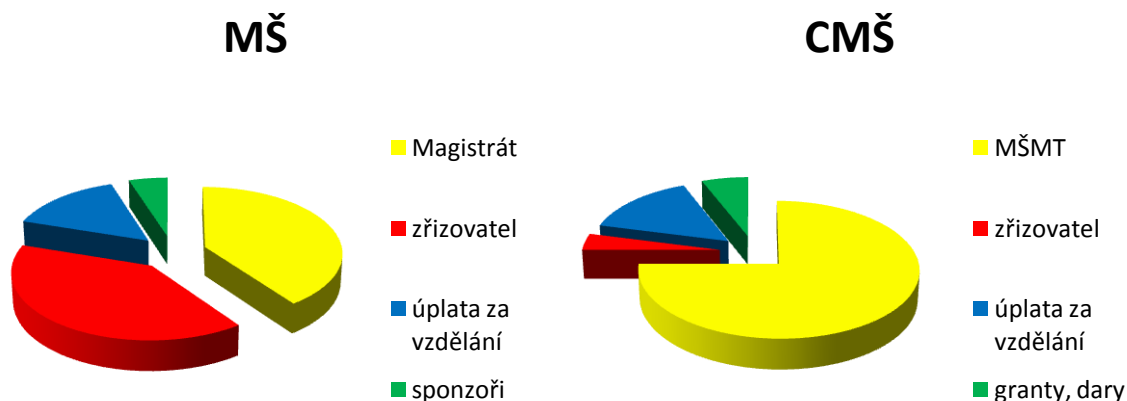
Další zdroje:

- Úplata za předškolní vzdělávání a školské služby od zákonných zástupců dětí – výpočet vychází zpravidla z hospodářského výsledku a počtu dětí, je srovnatelná s výší příspěvku obecní mateřské školy nebo vyšší. Pokud má CMSŠ větší počet žáků, postačí tyto příjmy pokrýt běžné provozní náklady.
- Příspěvek od zřizovatele – zpravidla jednou až dvakrát za rok. Je určen na vybavení vnitřních či vnějších prostor, bývá také jedním ze zdrojů spolufinancování nějakého grantu
- Dary – jedná se o částky od různých dárců (zákonní zástupci, jejich širší rodiny, farnost, výtěžků z akcí pořádaných rodiči apod.)
- Doplnková činnost – nejčastěji jde o pronájmy prostor
- Účetní odpisy

Finanční zdroje CMŠ, MŠ

V roce 2009 jsem dělala v rámci seminární práce výzkum, kde byl na základě dat o financování obecní MŠ a církevní MŠ vytvořen tento graf, který popisuje čerpání financí jednotlivých typů škol z výše uvedených zdrojů. ¹²

MŠ	CMŠ
Kraj	MŠMT
Městská část	Úplata za předškolní vzdělávání
Úplata za předškolní vzdělávání	Granty
Sponzorské dary	Zřizovatel
Doplňková činnost	Dary
-	Doplňková činnost

V minulých letech byla úplata za vzdělávání v CMŠ dobrovolná. Příspěvek byl přijímán formou daru. Dobrovolnost příspěvku vítaly zejména sociálně slabé rodiny a rodiny s více dětmi, což bývala obvyklá situace v CMŠ. Vycházelo to hlavně z přesvědčení, že katolická mateřská škola je pro všechny děti bez rozdílu. S přechodem na ŠPO byla stanovena povinná úplata pro všechny děti. Bylo potřeba najít zdroje pro financování CMŠ.

Církevní mateřské školy si vypomáhají psaním grantů. Tato záležitost je ale poměrně nejistá, vzhledem k tomu, že se grantových řízení účastní více subjektů. Pokud je projekt schválen a grant vybrán, tato forma zajišťuje hlavně vybavení prostor.

Sponzorské dary v církevní mateřské škole nejsou, protože by šlo o reklamu.

Výdaje nad rámec příjmů je u většiny CMŠ v hl. m. Praze smluvní nájem s obcí. Do roku 2004 přispíval na nájem církevním školám stát (resp. MŠMT). Poté se přešlo k normativnímu financování, které se týkalo škol všech zřizovatelů. O změně výše nájmu CMŠ vyjednávat nemohly. Pro většinu CMŠ (ale i jiných církevních škol) je nájem poměrně citelný výdaj.

CMŠ, které zřizují církevní řády, jsou většinou v budově, která je ve vlastnictví řádu.

- Proč tedy zřizovatel církevním školám nepřispívá více?

Pro existenci katolických církevních škol mělo mít velký význam schválení dvou restitučních výčtových zákonů o navrácení klášterů z let 1990 a 1991. Tyto zákony pomohly tomu, aby ve vrácených budovách nebo přímo v kláštorech mohly školy působit.¹³ Církevní školy tedy mohly vzniknout. Ale už na financování provozu mnoho nezbylo. V současné době se neustále a neúnavně diskutuje o navrácení zabaveného majetku církvím. Arcibiskupství pražské nemá dostatek finančních prostředků, aby mohlo své školy dotovat. Pokud k navrácení majetku dojde, bude moci zřizovatel svým školám přispívat více než dosud nebo úplně bez závislosti na státu.

- Proč tedy Arcibiskupství církevní školy zřizuje?

Jak je popsáno výše (vznik CMŠ), po revoluci bylo úkolem odstranit nerovnováhu mezi nabídkou a poptávkou a najít alternativy ke stávajícímu školství. Církevních škol vzniklo mnoho a budoucnost se až tolik neřešila. Arcibiskupství pražské vznik církevních škol nejprve zaštitilo a posléze se stalo zřizovatelem. Jiná možnost zřizovatele v podstatě nebyla. Církevní řády si spravovaly své školy samy. Od doby porevoluční žádná církevní mateřská škola ani jiná církevní škola na území hl. m. Prahy nevznikla.

- Kdo zřizuje církevní mateřské školy v zahraničí?

I tam je zřizuje biskupství nebo také farnost. V našich podmínkách zatím nejsou farnosti právně kompetentní, aby mohly mateřské školy zřizovat, ale v případě předškolního zařízení byl tento zřizovatel byl zřejmě ideální. Církevní MŠ s farnostmi totiž úzce spolupracují, do CMŠ dochází děti z farností.¹⁴

V zahraničí mají také většinou odluku státu a církve a církve a jiné náboženské společnosti mají prostředky na to, aby mohly své školy dotovat a starat se o ně.

2.4. Přijímání dětí do CMŠ

Přijímání dětí do CMŠ se opírá o zákon 561/2004 Sb., školský zákon. Do církevní mateřské školy jsou přijímány každé dítě bez ohledu na to, zda je z křesťanské rodiny nebo není, či jestli je pokřtěné či ne. Nerozhoduje ani rodinný stav rodičů dětí či jiné rodinné okolnosti. Při přijímání dítěte jsou rodiče obeznámeni s tím, že jde o církevní školu a že je CMŠ tak i zaměřená. Z výzkumné části vplývá fakt, že církevní mateřské školy vyhledávají především křesťanské rodiny. Procentuelně navštěvuje církevní mateřské školy v Praze 60% dětí z křesťanských rodin.

Dalších 40% tvoří děti rodičů, kteří si takový typ školy vybírají z nejrůznějších důvodů

- s křesťanstvím sympatizují
- chtějí, aby jejich děti byly vychovávány v křesťanském prostředí
- mají reference od rodičů, jejich dítě CMŠ navštěvuje
- bydliště v blízkosti CMŠ

Zápis dětí probíhá zpravidla na jaře, v měsíci březnu či dubnu. Církevní mateřské školy nejsou vázány vyhlášenými termíny zápisů pro obecní MŠ. Zákonní zástupci jsou o termínu zápisu včas předem informováni prostřednictvím internetových stránek CMŠ, nástěnek, lokálních novin a bulletinů, i webových stránek příslušné MČ. Církevní mateřské školy nepodléhají při přijímání dítěte správnímu řízení. CMŠ nejsou vázány spádovostí bydliště a to vzhledem k nízkému počtu církevních MŠ, aby mohly být otevřeny pro děti z celé Prahy a okolí.

Přijímání dítěte probíhá na základě osobního kontaktu s rodičem (rodiči) dítěte i s dítětem samým. Zákonní zástupci dítěte s sebou musí donést rodný list dítěte, občanský průkaz a vyplněnou přihlášku k přijetí. O přijetí či nepřijetí dítěte rozhoduje ředitel dané církevní mateřské školy. Zákonní zástupci jsou o tomto rozhodnutí informováni písemně.

Vzhledem k současnému stavu naplněnosti mateřských škol a stanovení určitých kritérií k přijímání dětí do mateřských škol, nevyhnula se tato situace ani církevním mateřským školám. Kritéria má každá CMŠ jiná, ale rodiče jsou s nimi předem seznámeni na internetových stránkách a nástěnkách CMŠ.

Církevní mateřské školy se nebrání přijímání dětí se zdravotním postižením, pokud jsou splněny a zajištěny podmínky pro integraci.

2.5 Dokumentace a kontroly

Protože jsou CMŠ zapsány do školského rejstříku, vztahují se na ně kontroly nadřízených orgánů a vedení dokumentace.

- ✓ školní matrika
- ✓ kniha úrazů (děti i zaměstnanců)
- ✓ ŠVP
- ✓ Třídní knihy
- ✓ Školní řád
- ✓ Výroční zpráva – podle zákona nemusí CMŠ (tak jako jiné MŠ) zpracovávat výroční zprávu. Ale zřizovatel výroční zprávu po CMŠ požaduje. Výroční zpráva má podobu spíše jakési ročenky o škole a její činnosti. CMŠ jí tak může využít i u dne otevřených dveří a předkládat kontrolním institucím.

Každý rok posílá Magistrát hl. m. Prahy podklady pro její zpracování a CMŠ odesílají MHMP stručnou informaci o činnosti na základě těchto podkladů.

- ✓ vlastní hodnocení školy – CMŠ zpracovávají vlastní hodnocení 1krát za 3 roky.
- ✓ Rozpočet
- ✓ Výkazy – S 1-01, R 13-01, Z 17-01, P 1-01, P 1-02, P 2-04, NI 1-01
- ✓ plány – hospitací, DVPP, inventarizace
- ✓ Vyúčtování dotace MŠMT
- ✓ Zápisy do rejstříků – školského, školských právnických osob
- ✓ Záznamy z porad, z hospitací
- ✓ Personální a mzdová dokumentace
- ✓ Dokumentace PO a BOZP

Kontroly, kterým CMŠ podléhá

Kontroly jsou ustanoveny na základě zákonů, podle kterých je CMŠ zřízena a kterým následně podléhá.

ČŠI – hospodaření s dotací
ČŠI – kontrola výchovy a vzdělávání podle ŠVP
ČŠI – kontrola o dodržování právních předpisů
Pražská správa sociálního zabezpečení
Zdravotní pojišťovny, u kterých jsou zaměstnanci registrováni
PO a BOZP
Inventarizace majetku Městské části
Zřizovatel
Finanční úřad

2.6 Oblasti řízení CMŠ

2.6.1 Ředitel CMŠ

- je statutární orgán školské právnické osoby. Ředitel rozhoduje ve věcech školské právnické osoby, pokud tento zákon nestanoví jinak. ¹⁵
- je zaměstnancem CMŠ
- je manažerem CMŠ
- je jednatelem CMŠ
- je učitelem v CMŠ
- ředitel je uveden do funkce jmenováním

Ředitel CMŠ je plně kompetentní k úkonům z oblasti právní, hospodářské, ekonomické a personální a nese za to odpovědnost.

S kým jedná:

- se zákonnými zástupci dětí – přihláška k zápisu, evidenční list, smlouva o úplatě, rozhodnutí o přijetí, rozhodnutí o vyřazení, další nepísemné formy
- se zaměstnanci – osobní konzultace, porady pedagogické a provozní, přijímací pohovory
- se zřizovatelem (odbor školství, biskup) – kontroly, vizitace

- s MŠMT – dotace, vyúčtování, další dotační programy, školský rejstřík, rejstřík ŠPO, porady
- S MHMP – výkazy, výroční zprávy
- s městskou částí (obcí) – zejména pokud je v nájmu – nájem, opravy, úpravy budovy a přilehlých prostor, inventarizace
- se správou sociálního zabezpečení a zdravotními pojišťovkami
- s technikem PO a BOZP
- s ČŠI – inspekce
- s finančním úřadem – daňové přiznání, přiznání k dani darovací, finanční kontrola
- s ředitelkami obecních MŠ, ZŠ, s řediteli ČŠ

Ředitel CMŠ zajišťuje a vykonává tyto funkce – rozhodování, plánování, organizování, kontrola, vedení lidí a personalistika.

Výběrové řízení na ředitele CMŠ vypisuje zřizovatel a specifikuje požadavky.

Požadavky na ředitele CMŠ je shodné jako při konkursu na ředitele obecní MŠ.

- Kvalifikační předpoklady pro výkon funkce ředitele podle § 5 odst. 1 zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů
- Znalost problematiky řízení ve školství a školských předpisů
- Organizační a řídicí schopnosti

K tomu je dále požadováno

- Aktivní znalost prostředí katolické církve
- Znalost příslušných církevních dokumentů z oblasti školství
- Dobrý zdravotní stav

Je důležité, aby uchazeč splňoval požadavky specifické pro církevní školství. Ředitelky se shodují, že to usnadňuje orientaci v novém prostředí i pracovním kolektivu, a také vnímají, že jsou, určitým způsobem, více respektovány církevními institucemi. Ředitel CMŠ by měl být křesťanem – katolíkem.

Pokud si ředitel není jistý v oblastech ekonomiky, práva nebo legislativy, může se obrátit na zřizovatele, který v tomto poskytuje kvalitní podporu. Tento servis zajišťuje hlavně zřizovatel, kterým je Arcibiskupství pražské.

Formy spolupráce – porady, telefonické konzultace, e-mailová korespondence, kontroly atp.

Vzhledem k tomu, že jde o předškolní vzdělávání, je nutno mít, nebo si doplnit kvalifikaci podle § 6 zákona 563/ 2004 Sb.

Ředitel CMŠ vykonává přímou pedagogickou činnost podle velikosti mateřské školy, na které působí.

Ředitel CMŠ nemá svého jmenovaného zástupce. Zástupce je pověřován nárazově, podle potřeby a většinou na dobu ne delší než 2 dny. Hraje zde roli i velikost CMŠ.

Plat ředitele CMŠ stanoví zřizovatel podle zákoníku práce. Využívá při tom nařízení vlády 564/2006 Sb. o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě.

Klíčové vlastnosti a dovednosti ředitele CMŠ

Uvedené vlastnosti a dovednosti ředitele CMŠ se opírají o „Etický kodex křesťanského učitele“ (vydala ČBK pro vnitřní potřebu v roce 2005) a o materiál z přednášky Ing. Heleny Černíkové „Sociální odpovědnost a manažerská etika, 2009“, v neposlední řadě i o publikaci P. Piřhy „Výchova, naděje společnosti“.

- „Příkladný křesťan“ - ředitel by měl být vzorem pro zaměstnance i okolí, přirozená autorita a příkladný křesťan – katolík. „Příkladných“ křesťanů lze potkat hodně, ale zde je to ve smyslu dobrý, kvalitní člověk, jednající podle křesťanských principů a hodnot.
- Kvalifikovanost – nejen ve svém oboru, ale potřebou se dále vzdělávat. Nejenom rozšiřováním kvalifikace, ale hlavně sebevzděláváním. Očekává se od něj, že je svými znalostmi lépe vyzbrojen pro správné rozhodování než jiní.
- Odpovědnost
- Delegování – měl by umět rozdělit úkoly a vědět komu. Vzhledem k tomu, že je nejen ředitel, ale také učitel
- Osobní angažovanost – zvyšuje to přirozenou autoritu u okolí
- Obratnost ve společenském styku – ředitel je jednatelem „firmy“. Hovoří ale také se zákonnými zástupci dětí, musí umět argumentovat, obhájit názor, prezentuje tím CMŠ.
- Empatie
- Motivace k vyšším cílům – má to souvislost i s posláním CMŠ, ale také je třeba mít vizi, vědět, kam škola směřuje.
- Služba – ředitel CMŠ bere svou pozici spíše jako službu okolí spíše než kariérní postup

Spolupráce se zřizovatelem

Odbor církevního školství poskytuje ředitelům všech církevních škol a školských zařízení na území arcidiecéze servisní a konzultační pomoc zejména v oblasti aplikace školské legislativy a hospodaření. Čtvrtletně svolává pracovní porady ředitelů a průběžně organizuje odborné semináře otevřené ředitelům církevních škol všech zřizovatelů i z ostatních diecézí. Každý rok vykonává biskup vizitaci všech církevních škol. Ředitelé církevních škol mají možnost duchovní obnovy s biskupem. Podle potřeby se svolávají rady ŠPO.

2.6.2 Vedení pracovníků CMŠ

Učitel CMŠ

Splňuje kvalifikaci podle zákona 563/2004 Sb. O pedagogických pracovnících.

Učitel CMŠ by měl být křesťanem. Je v přímém kontaktu s dětmi i jejich zákonnými zástupci. Měl by umět zdůvodnit své jednání a vysvětlit dětem jejich otázky ohledně víry.¹⁶

V dnešní době není jednoduché sehnat kvalifikovaného pedagoga, který je k tomu aktivním křesťanem – katolíkem. V CMŠ jsou tedy učitelé, kteří jsou jiného vyznání nebo s křesťanstvím sympatizují. Je však vždy důležité, aby byl ztotožněn v ŠVP a dokázal v tomto smyslu pracovat.

Učitel v CMŠ by se měl dále vzdělávat a rozšiřovat si kvalifikaci.

Přímou pracovní dobu učitele v CMŠ určuje ředitel. Může ji určit odlišně od ustanovení nařízení vlády 75/2005 Sb. Ve většině CMŠ je shodná s obecními MŠ, tedy 31 hodin.

Provozní personál by měl být kvalifikovaný podle funkce, kterou v CMŠ vykonává. Provozní zaměstnanci nemusí být křesťany, ale požaduje se vstřícný přístup, vzhledem k tomu, že pracují v církevní škole a přispívají k celkové kultuře CMŠ.

Získávání pracovníků

Církevní MŠ nepodceňují motivaci pracovníků. Z řízených rozhovorů vyplývá, že církevní MŠ mají dobré prostředí a klima, což působí dobře jak na zaměstnance, ale také na studenty z pedagogických škol – možné uchazeče o pracovní místo v CMŠ

Z řízených rozhovorů vyplynulo, že nejčastější formy hledání nového pracovníka je na základě doporučení od jiných zaměstnanců, dále pak formou inzerce. Důležitá je také spolupráce s pedagogickými školami (nejvíce VOŠP Sv. Jan pod Skalou)

Kam je umístěna inzerce:

- internetové portály (neziskovky, jobs, skolky, ...)
- vlastní webové stránky
- webové stránky zřizovatele
- nástěnky u budovy CMŠ

Odměňování pracovníků v CMŠ

Odměňování pracovníků je v CMŠ složitější záležitost. Finanční situace se v CMŠ zlepšila, vzhledem k naplněnosti kapacit, ale nejistota výše dotace ze státního rozpočtu se opakuje každý rok. Na většině CMŠ nemají pracovníci ani osobní ohodnocení. Ředitelé CMŠ se snaží své pracovníky alespoň odměňovat, ale nebývá to pravidelně a ne v takové výši, jaká by byla adekvátní. Ředitel CMŠ dostává 1-2krát ročně vypsanou odměnu zřizovatelem, ale vyplácí si jí, jen pokud mu zbývají finance v rozpočtu. Ředitelé musí hledat jiné formy odměňování než finanční.

- Pochvala osobně
- Pochvala a uznání přede všemi
- Všímavost ředitele k pracovním úspěchům zaměstnance
- Možnost dalšího vzdělávání s přihlédnutím k osobnímu výběru zaměstnance

Z řízených rozhovorů také vyplývá, že zaměstnanci CMŠ berou i jako odměnu pracovní prostředí a klima školy, které je na většině CMŠ pozitivní. Dále také pracovní dobu a režim a určité služby, které jsou umožněny čerpat zaměstnancům (např. tarif mobilního telefonu).

Další vzdělávání pedagogických pracovníků

Zájem o další vzdělávání a sebevzdělávání je jedním z předpokladů kvalitního učitele CMŠ. Semináře a školení si učitelé CMŠ vybírají podle potřeb dané CMŠ nebo dle vlastního zájmu. Využívají nabídku různých vzdělávacích institucí i škol, ale také katechetických středisek a center. V současné době roste zájem o náboženskou pedagogiku F. Ketta, která je zaměřena právě na předškolní věk.

Pokud učitel nesplňuje kvalifikaci podle zákona 563/2004 Sb. O pedagogických pracovnících, platí u něj stejná lhůta k jejímu získání jako u učitelů v obecních MŠ.

Stravování zaměstnanců

Stravování zaměstnanců v CMŠ je řešeno různými způsoby vzhledem novele Školského zákona: Od 1. 1. 2005 nabyl účinnosti nový školský zákon, zmocňující MŠMT k vydání vyhlášky o stravování dětí, žáků a studentů (o zaměstnancích se již nehovoří), stravování zaměstnanců se bude jako závodní stravování u příspěvkových organizací zřízených obcí nebo krajem uskutečňovat podle vyhlášky, kterou na základě nového § 33b zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, podle poslední novely provedené zákonem č. 557/2004 Sb., připravuje Ministerstvo financí.

Nejčastěji to CMŠ řeší doplňkovou činností nebo příspěvkem zaměstnavatele na stravování ze sociálního fondu.

2.7 Klima a kultura Církevní mateřské školy

Aplikace křesťanství v MŠ

Předškolní vzdělávání podporuje rozvoj osobnosti dítěte předškolního věku, podílí se na jeho zdravém citovém, rozumovém a tělesném rozvoji a na osvojení základních pravidel chování, základních životních hodnot a mezilidských vztahů. Předškolní vzdělávání vytváří základní předpoklady pro pokračování ve vzdělávání. Předškolní vzdělávání napomáhá vyrovnávat nerovnoměrnosti vývoje dětí před vstupem do základního vzdělávání a poskytuje speciálně pedagogickou péči dětem se speciálními vzdělávacími potřebami. ¹⁷

Tyto cíle má CMŠ shodné jako ostatní předškolní zařízení. Slovo „církevní“ není jen v názvu školy. V rámci podpory rozvoje a vývoje osobnosti dítěte je v církevních MŠ také náboženská složka.

Křesťanství je v CMŠ součástí běžného života s ohledem na životní hodnoty, na nichž je založeno křesťanství a lidská společnost. Každá CMŠ má svůj zpracovaný školní vzdělávací plán, ve kterém jsou vedle standardních oblastí zakotveny a integrovány principy křesťanství, orientace v křesťanském prostředí a úcta k životu. Všechny oblasti ŠVP jsou tím ovlivněny. Součástí dne v CMŠ je také modlitba, nejčastěji jako poděkování před jídlem, samozřejmě přijatelnou formou pro předškolní věk – dětská modlitba, písnička...)

Prostředí církevních mateřských škol se příliš neliší od obecních mateřských škol. Vybavením určitě ne. Ve třídách je přítomný nějaký křesťanský symbol nebo náboženský koutek, kde je soustředován materiál a pomůcky na křesťanskou výchovu. Výuka náboženství jako taková v CMŠ není, ale náboženská složka je součástí každého dne. S ohledem na předškolní věk jde spíše o integrované bloky.

ŠVP se často opírá o roční koloběh života. Ten je ještě obohacen o církevní rok. Oba celky se vzájemně prolínají a jsou zaměřeny na rozšíření obzoru dětí.

Slavnosti a svátky v CMŠ jdou ke kořenům a tradicím, aby děti věděly, proč se slaví Vánoce či Velikonoce, seznamují se přijatelnou formou s životopisy svatých a jaký to má aktuální přínos současnosti.

Slavnosti a rituály v CMŠ – sv. Václav, sv. František, sv. Martin, Sv. Mikuláš, Co jsou „dušičky“, Vánoce, Masopust, Velikonoce, Den Země, Zahradní slavnost, slavení narozenin dětí, slavnosti k výročí dané CMŠ, rozloučení s předškoláky, jarmarky, koncerty, mše na začátek školního roku...

Církevní MŠ fungují komunitním způsobem. Ke slavnostem během roku jsou zváni rodiče či celé rodiny dětí. Mohou se podílet na přípravě nebo přispět jen svoji přítomností.

Podle velikosti CMŠ jsou děti ve třídách, které jsou věkově heterogenní, nebo jsou děleny na starší a mladší. Běžný počet dětí ve třídě je 24 – 28 žáků. Pokud je ve třídě CMŠ integrované dítě, snižuje se počet dětí podle školského zákona. Záleží na typu postižení.

V CMŠ, které zřizují církevní řády nebo s nimi spolupracují, mohou vyučovat (pokud splňují kvalifikaci) řeholníci resp. řeholní sestry. Mají předepsaný řeholní oděv, což v mnohých lidech, kteří se s tím běžně nesetkávají, může vyvolat obavu nebo údiv, ale většinou s tím děti ani rodiče problém nemývají.

Některé CMŠ mají kromě své podstaty ještě jiné zaměření – např. program „Začít spolu“, pedagogika Marie Montessori nebo ekologie. Jde většinou o integraci prvků.

Pracovní kolektiv

Tuto oblast jsem zkoumala ve výzkumu v rámci seminární práce¹⁸ a tato otázka byla součástí řízeného rozhovoru pro seminární práci. Z výsledků vyplynuly níže uvedené okomentované údaje.

Pracovní kolektivy pražských CMŠ se obměňují. Nejstabilnějším pilířem jsou provozní zaměstnanci. Provozní zaměstnanci mají své zaměstnání zpravidla v místě bydliště, a pokud jsou spokojeni, není důvod práci měnit. Pedagogičtí pracovníci včetně ředitele se obměňují v různých časových frekvencích. Tím, že jsou CMŠ specifické svými požadavky (kvalifikovanost a religiozita) bývají učitelé také různí a z různých koutů ČR. Mladí učitelé hledají novou nebo první zkušenost a mnohdy záleží na okolnostech, zda a jak dlouho zůstanou.

Nejčastější důvody odchodů

Typ pracovníka	Předpokládaná doba na pracovišti	Důvod odchodu
Mladá učitelka	2-7 let	Mateřská dovolená
		Hledání jiné zkušenosti
Učitelka v důchod. věku	1-5 let	Starob. důchod, nemoc
Nespokojená učitelka	1 – 30 let	Změna ředitele
		cokoliv

Z řízených rozhovorů také vyplývá, že ředitelé CMŠ přijímají často svoji pozici jako výzvu. Není to pro ředitele vrchol kariérního postupu, ředitel CMŠ bere řízení především jako službu. Do konkurzních řízení se ale mnoho uchazečů nehlásí.

Z dotazníků, které byly v této práci zadány, vyplývají tyto závěry:

- zaměstnanci jsou v CMŠ spokojeni, jsou předem seznámeni s podmínkami
- nejisté finanční ohodnocení kompenzuje příjemné klima
- pracovníci svému řediteli důvěřují

Spolupráce s jinými subjekty

CMŠ mají širší záběr spolupráce s okolím. Je nutné být v kontaktu s církevními i necírkevními organizacemi. Kromě rodičů a přátel školy, spolupracují s jinými církevními školami a institucemi, s farnostmi, na jejichž území se nachází. Navazuje kontakt také s obecními základními školami a mateřskými školami. CMŠ spolupracuje s Křesťanskou pedagogicko - psychologickou poradnou. Ta opět odborně nepracuje pouze s dětmi s křesťanských rodin, ale vzhledem k zaměření poradny zohledňuje i tyto děti.

Další spolupráce

- Pedagogické školy – studenti na odbornou praxi
- Magistrát hl. m. Prahy – sběr dat o CMŠ
- MŠMT – dotace, grantové programy, porady
- ČBK (Česká biskupská konference) – aktualizace katalogu církevních škol, výjezdní zasedání ředitelů CŠ
- Městská část – nájem CMŠ, údržba budovy, porady

Církevní mateřské školy se také prezentují na veřejnosti, v rámci různých akcí a aktivit, které v průběhu roku pořádají nejen pro své děti a rodiče, ale i pro širší veřejnost.

PR

Z dotazníků vyplývá fakt, který poukazuje na skutečnost, že se v současné době ředitelky obecních mateřských škol této oblasti přestávají věnovat a to především z důvodu naplněných kapacit. Toto se nevyhýbá ani církevním mateřským školám. V CMŠ ale naplněné kapacity byly skoro vždycky, protože jich je na území hl. m. Prahy málo. Ředitelky CMŠ si přesto uvědomují, že je důležité neustále pracovat na dobrém jménu školy. CMŠ využívají různé formy prezentace navenek i uvnitř.

- Letáky a bulletin
- Aktuální a funkční webové stránky školy
- Nástěnky
- Aktualizace v tiskovinách (lokální časopisy, katalog církevních škol...)
- Aktualizace na spřátelených webech

Upozorňují na sebe také dalšími akcemi, na které zvou i veřejnost

- Jarmarky (Adventní, Vánoční, Velikonoční)
- Kulturní akce (koncerty, benefiční koncerty...)
- Rukodělné aktivity
- Odborné přednášky přímo v CMŠ (psychologie, pedagogika, religiozita...)
- Netradiční akce pro děti, které mohou být obohacením pro širší veřejnost

2.8 Legislativní rozdíly

Základní právní rámec postavení církevních škol určuje zákon 561/2004 Sb., dále školský zákon §8 odst. 6. Církevní školy nejsou školami soukromými, ale tvoří specifickou kategorii. Pro právní postavení církevních škol platí zásada, že se na ně vztahují právní předpisy, které jsou závazné pro školy zřizované ministerstvem, krajem, obcí nebo svazkem obcí, pokud není v těchto právních předpisech stanoveno jinak. Podmínkou výkonu činnosti školy nebo školského zařízení je zápis do školského rejstříku vedeného MŠMT. Účinností zápisu do rejstříku škol vzniká právnické osobě právo poskytovat vzdělávání a školské služby a právo vydávat doklady o vzdělání, rovněž i nárok na přidělování finančních prostředků ze státního rozpočtu.¹⁹

Shrnutí podle výkladu zákona 561/2004 Sb., Školského zákona.

	Zřizovatel	Právní forma	Správní řízení	Finanční zdroje
Obecní MŠ	kraj	příspěvková organizace	Ano	<ul style="list-style-type: none"> - Kraj - Obec - Úplata za vzdělání - Doplnková činnost - Sponzorské dary
Církevní MŠ	náboženská společnost	školská právnická osoba	Ne	<ul style="list-style-type: none"> - MŠMT - Úplata za vzdělání - Granty - Zřizovatel - Doplnková činnost - Dary

Další rozdíly

	Požadavky na ředitele	Švp	Příspěvek od státu na stravování zam.	Další specifika
Obecní MŠ	Podle školského zákona	Ano	Ano	
Církevní MŠ	<ul style="list-style-type: none"> - Podle školského zákona - Podle požadavků zřizovatele 	Ano	Ne	<ul style="list-style-type: none"> - Nájem - Křesťanská výchova

Poznámky

- ¹ Zákon 561/2004 Sb., školský zákon §8, odst. 6
- ² Zákon 561/2004 Sb., školský zákon § 8 Právní postavení škol a školských zařízení
- ³ Zákon 561/2004 Sb., Školský zákon §169 Ministerstvo
- ⁴ Zákon 3/2001 Sb., § 7 odst. 1 e)
- ⁵ Dostupné online <http://skolstvi.apha.cz/cirkevni-dokumenty-o-skolstvi/>
- ⁶ Horák, Z., Obnovení církevních škol v českých zemích v letech 1990-1991, str. 95
- ⁷ Vodáková, J., Vznik a rozvoj soukromých a církevních škol, Dostupné <http://www.zkola.cz/zkedu/rodiceaverejnost/vybirameskolu/soukromeacirkevnikoly/29891.aspx>
- ⁸ Horák, Z., Obnovení církevních škol v českých zemích v letech 1990-1991, str. 104
- ⁹ Zákon 561,2004 Sb., školský zákon, část 12, §124, školská právnická osoba
- ¹⁰ Zákon 561/2004 Sb., Školský zákon, část 14, § 160 Financování škol a školských zařízení ze státního rozpočtu
- ¹¹ Zákon 561/2004 Sb., Školský zákon, část 14, § 160 Financování škol a školských zařízení ze státního rozpočtu
- ¹² Modul Manažerská praxe IV., Seminární práce „Hodnocení a sebehodnocení vlastní školy v praxi“, str. 4
- ¹³ Horák, Z., Obnovení církevních škol v českých zemích v letech 1990-1991, str. 104
- ¹⁴ farnost: V římskokatolické církvi je farnost podle kanonického práva i českého práva samostatnou církevní právnickou osobou. Ve vymezení farnosti je vždy kombinován teritoriální i personální prvek. Většina farností má územní charakter - jejími členy jsou všichni katolíci (personální prvek) mající kanonické trvalé nebo přechodné bydliště na území farnosti (teritoriální prvek, Statutárním orgánem teritoriální i personální farnosti je farář, případně moderátor společné duchovní správy, nebo administrátor farnosti, který je biskupem pověřen duchovní službou pro danou oblast či skupinu osob – Wikipedie, dostupné na <http://cs.wikipedia.org/wiki/Farnost>
- ¹⁵ Zákon 561/2004 Sb., Školský zákon § 131 Ředitel
- ¹⁶ Etický kodex křesťanského učitele, ČBK, 2005
- ¹⁷ Zákon 561/2004 Sb., Školský zákon § 33 Cíle předškolního vzdělávání
- ¹⁸ Modul Manažerská praxe IV., Hodnocení a vlastní hodnocení školy v praxi, str. 2
- ¹⁹ Tomášková, E., Obnovené církevní školství, str. 121, časopis Dingir

3 Výzkumná část práce

3.1 Cíl výzkumu

Cílem výzkumu je porovnání dílčích oblastí řízení, zjišťování povědomí o církevních mateřských školách a hledání rozdílů v řízení mezi CMŠ a obecními MŠ.

Formulace tvrzení:

Spolupráce odborů školství MČ s CMŠ je zaměřena hlavně na plnění závazků nájemních smluv.

Kritéria k přijetí dítěte jsou shodná pro CMŠ i obecní MŠ.

Děti, které jsou přijímány do CMŠ, jsou z křesťanských rodin.

Odbory školství MČ a ředitelky obecních MŠ nemají relevantní informace o řízení CMŠ.

Řízení církevní MŠ je rozdílné jen v legislativě, dále už se jedná o specifika.

3.2 Nástroje výzkumu

Za nástroje výzkumného šetření byly zvoleny dotazníky a řízení rozhovory. Dotazníky byly zaměřeny na povědomí vedoucích pracovníků odborů školství městských částí a ředitelů mateřských škol, které městská část (obec) zřizuje. Následně byly vedeny řízené rozhovory vztahující se k dotazníkům u vybraných institucí.

3.3 Cílová skupina

Výzkum je orientován na vedoucí pracovníky, kteří přicházejí do kontaktu s církevními mateřskými školami, ať už legislativně nebo přímo. Proto byli osloveni vedoucí pracovníci odborů městských částí, ve kterých se nějaká CMŠ nachází a ředitelky obecních MŠ. Práce by měla sloužit také začínajícím ředitelům CMŠ.

3.4 Zadání a návratnost

Dotazníky byly rozeslány elektronickou formou do církevních MŠ, obecních MŠ a odborům školství městských částí na území hl. m. Prahy. Vzorek byl vybrán na základě počtu CMŠ na území Prahy, kterých je celkem 7. U obecních MŠ byl dotazník rozeslán zhruba do dvojnásobného počtu než CMŠ. Bylo to z důvodu zvýšení počtu návratnosti dotazníků. MŠ byly voleny převážně z městských částí, na jejichž území se církevní mateřská škola nachází. V případě městských částí to bylo odesláno odborům školství na základě výskytu CMŠ.

U CMSŠ byla návratnost dotazníků 90%. Jeden z ředitelů byl dlouhodobě nepřítomen.

U MŠ byla návratnost z 14 dotazníků celkem 7 (50 %)

U odborů školství MČ to bylo z 6 dotazníků celkem 3 (50%)

Navracené dotazníky z CMSŠ	Navracené dotazníky MŠ	Navracené dotazníky OŠ
6	7	3

4 Zpracování, vyhodnocení a komentář zjištěných skutečností

4.1 Informovanost

Odbory školství

	ano	ne	nevím
Je na území Vaší městské části nějaká církevní MŠ?	3		
Setkal (a) jste se osobně s ředitelem (ředitelkou) této CMSŠ či s ním dokonce spolupracujete?	3		
Je tato CMSŠ v nájmu obce?	2	1	

Ve dvou případech jde o církevní mateřskou školu, která je součástí církevní základní školy. V jednom dotazníku je specifikována větší spolupráce se ZŠ. V nájmu obce není jedna CMSŠ. Je zřizována církevním řádem, který budovu vlastní a spravuje sám (viz teoretická část). Toto vyplývá vzhledem k návratnosti dotazníků.

Obecní mateřské školy

	ano	ne	nevím
Je v okolí Vaší MŠ nějaká církevní MŠ?	5		2
Setkala jste se osobně s ředitelem (ředitelkou) této CMSŠ či s ním dokonce spolupracujete?	2	5	
Víte, kdo je majitelem budovy, ve které tato CMSŠ sídlí?	1		6

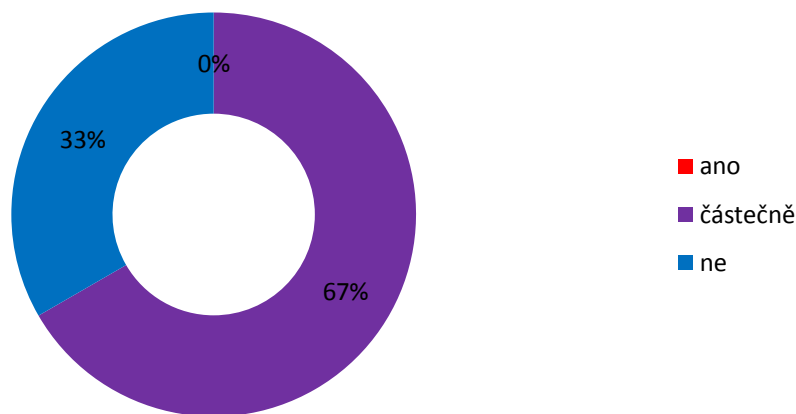
Ředitelky MŠ vědí, že existují církevní mateřské školy, ale už nemají informace o tom, jak fungují.

4.2 Výsledky a komentáře získaných údajů

– z dotazníků, z řízených rozhovorů

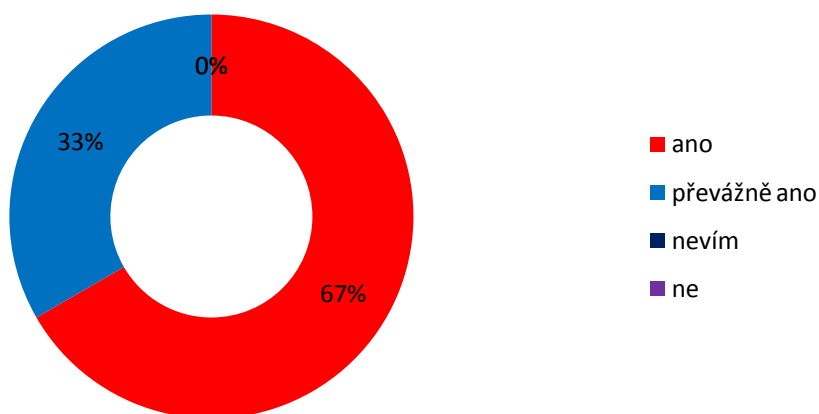
Odbory školství

Otázka č. 4 – Víte, jak je tato škola financována?

Z této otázky vyplývá, že vedoucí školských odborů MČ hl. m. Prahy nemají informace o tom, z jakých zdrojů jsou církevní mateřské školy financovány. Podle otázky zaměřené na spolupráci odborů školství s církevními školami spolu do určité míry spolupracují.

Otázka č. 5 – Navštěvují tuto církevní MŠ žáci z Vaší městské části?

Vedoucí odborů školství městských částí tvrdí, že do církevní mateřské školy chodí žáci, kteří mají bydliště na území jejich městské části. Jeden z nich připouští, že sice ano, ale CMS navštěvují také žáci z jiných městských částí.

❖ Doplňující otázky v rozhovoru s vedoucími pracovníky odborů školství

1. Jak konkrétně spolupracujete s CMŠ?

- CMŠ je zvána na akce, které pořádáme pro obecní MŠ (dny dětí, prezentace dětských prací)
- Možnost využívání objektu, který vlastní MČ (škola v přírodě)
- Údržba budovy, pokud je třeba

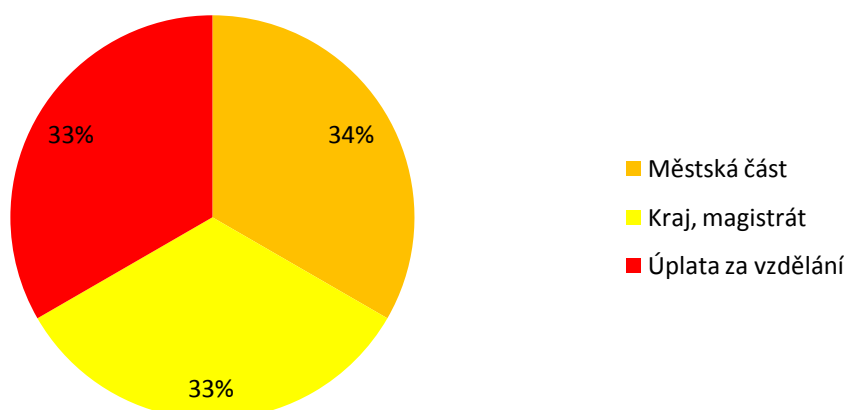
Dvě církevní MŠ jsou součástí ZŠ a spolupráce se zde zaměřuje na předškolní děti a zápisy do prvních tříd. Jedna ZŠ má logopedické zaměření.

2. Zvete ředitele CMŠ na porady ředitelek obecních MŠ?

- Všichni vedoucí školských oborů (3) odpovídali, že ve výjimečných případech

Obecní mateřské školy

Otázka č. 4 – Jak je financována mateřská škola, na které působíte jako ředitelka?

Všechny ředitelky uvedly stejné zdroje financování. Jednotlivé části pokrývají mzdové náklady, provozní náklady a vybavení. Některé ředitelky uvedly jako odkaz na zákon č. 561/2004 Sb., školský zákon. V teoretické části je také část, která se financováním obecních MŠ zabývá.

Otázka č. 5 – Stačí Vám tyto zdroje?

Z odpovědí na tuto otázku vyplývá, že většině obecním mateřských škol stačí financování, tak jak je nastaveno školským zákonem. Jinými zdroji financování jsou v dotaznících uvedeny sponzorské dary.

Na tuto otázku navazovala otázka další (otázka č. 3) – Pokud získáváte finanční prostředky z dalších zdrojů, z kterých? Možnosti – dary fyzických či právnických osob, sponzorské dary, granty a projekty, jiné zdroje (jaké?) Vzhledem k tomu, že už ředitelky MŠ odpověděly přímo v předchozí otázce, nebudu tyto odpovědi graficky znázorňovat.

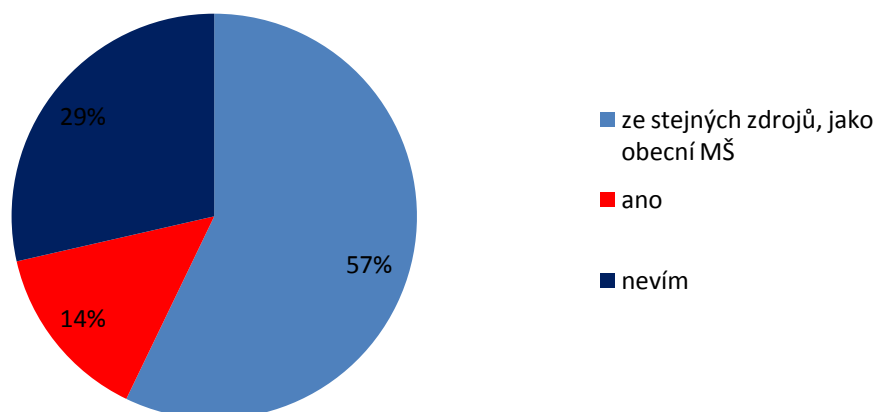
❖ Doplnující otázky v rozhovoru

1. Na co jsou sponzorské dary nejčastěji určeny?

Zde jsou uvedené odpovědi

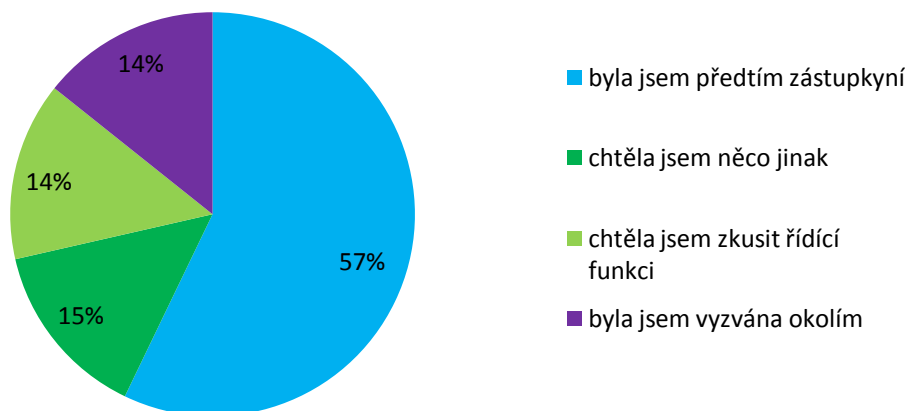
- vybavení tříd a jiných prostor
- doprava na výlet
- dárky
- materiál na dílny, slavnosti

Otázka č. 6 – Máte představu, z jakých zdrojů je financována církevní mateřská škola?

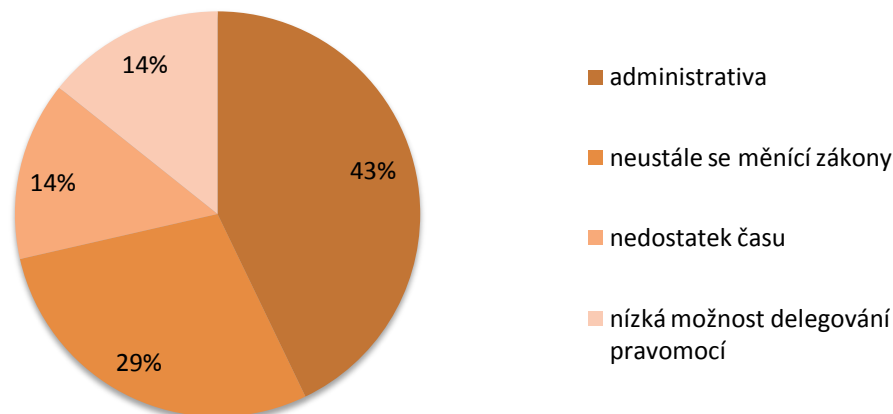
Pouze jedna ředitelka uvádí, že má představu, jak jsou CMSŠ financovány. Čtyři ředitelky uvádějí, že CMSŠ jsou financovány stejně jako obecní MŠ a pouze dvě ředitelky uvádějí, že neví.

Otázka č. 7 - Proč jste se rozhodla vykonávat funkci ředitelky MŠ?

4 ředitelky vykonávaly předtím funkci zástupkyně ředitelky. Volba vyplynula podle jejich odpovědi přirozeně. Ostatní varianty v dotazníku byly zastoupeny ojedinelé.

Otázka č. 8 – Co Vám nejvíce ztěžuje řízení MŠ, na které působíte?

Většina ředitelk MŠ si stěžuje na nadměrnou administrativní práci. Je třeba mít vše ošetřeno v papírové podobě – stěžují si na zahlcení papíry. V zápětí jsou v dotaznících uvedeny měnící se zákony, což vyvolává v ředitelkách nejistotu. Jedna ředitelka má problém s nedostatkem času na řízení MŠ, na které působí, ale uvádí, že je to jen občas. Jedna ředitelka uvádí, že má nízké možnosti pro delegování pravomocí. Na základě rozhovoru jde o MŠ, kde je stárnoucí kolektiv.

❖ Doplňující otázky v rozhovoru

1. Lze důvod, který Vám stěžuje řízení, ovlivnit?

- Administrativa – některé ředitelky uvedly, že by mohly rozdělovat, delegovat úkoly, některé si chtějí udělat více času na tuto oblast
- Měnící se zákony ovlivnit nelze, ale lze hledat výklad a být flexibilní
- Nedostatek času – špatný time management, nízké delegování úkolů
- Nízká možnost delegování pravomocí – stárnoucí kolektiv, učitelky tvrdí, že své úsilí maximálně věnují pedagogické činnosti a na další úkoly nemají kapacitu, další odpovědnost nechtějí převzít (obavy, nechut')

Ředitelky uvádějí, že jim sice tyto záležitosti vadí a řízení jim stěžují, uvědomují si, že to lze ovlivnit, ale mají pocit, že je to náplň jejich práce a delegování často nutné není.

Otázka č. 9 – Jaká je Vaše spolupráce se zřizovatelem a v jaké formě?

- Porady
- Setkávání
- Výjezdní setkání
- Návštěvy MŠ

Formy porad a spolupráce městské části s ředitelkami je u všech respondentů podobná. Ve všech případech ředitelky hodnotily spolupráci se zřizovatelem kladně bez stížností.

Otázka č. 10 – Máte kritéria pro přijímání dětí do MŠ? Jaká?

- ✓ Trvalý pobyt v dané Městské části
- ✓ Věk dítěte
- ✓ Předškoláci
- ✓ Opakované podání žádosti
- ✓ Sourozenci
- ✓ Celodenní provoz

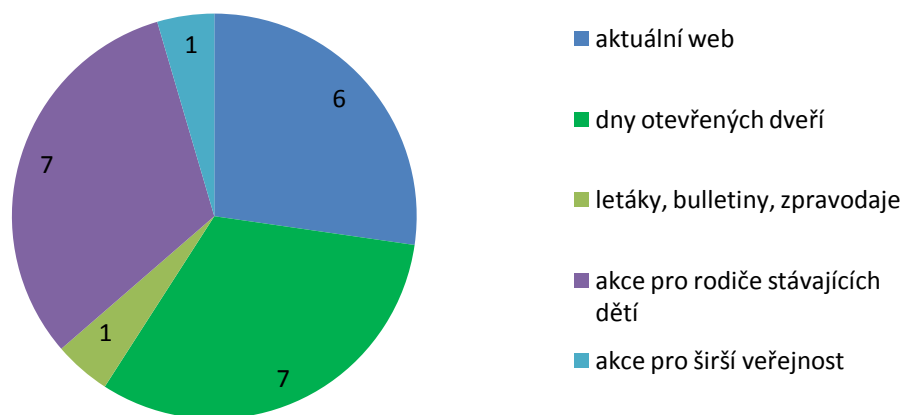
Kritéria jsou téměř stejná ve všech obecních MŠ. Na prvním místě bylo uvedeno bydliště, v zápětí přijetí předškoláků dle školského zákona, následovalo přijetí podle věku. Ostatní kritéria uváděla MŠ individuálně.

Otázka č. 11 – Máte nějaké aktivity nad běžný rámec (přednášky, spol. akce i pro rodiče...)?

- Akce vázány k určitému ročnímu období, k různým svátkům
 - např. Vánoce, loučení s předškoláky, MDD, Den matek aj.
- Odpolední aktivity s rodiči – zdobení perníčků, jaro v MŠ, loučení s předškoláky
- Besídky
- Den otevřených dveří
- Dílny
- Třídní schůzky
- Tematické oslavy
- Zprostředkování seminářů a přednášek

U této otázky jsou názory subjektivní. Každá MŠ si představovala akce nad běžný rámec jinak. Dalo by se o tom polemizovat.

Otázka č. 12 - Jak řešíte v MŠ, na které působíte, PR?

Všichni respondenti uvádějí, že mají webové stránky, 6 ředitelek je nechává aktualizovat podle situace, webové stránky jedné MŠ jsou pouze informativního charakteru. Všechny ředitelky pořádají dny otevřených dveří a společné akce pro rodiče stávajících dětí. Ojedinele je uvedeno pořádání akcí pro širší veřejnost. Letáky, zpravodaje či jiné materiály jsou uvedeny u jediného respondenta.

Církevní mateřské školy

Otázka č. 1 – Jaká je Vaše spolupráce se zřizovatelem a jakými formami probíhá?

- Pravidelné porady
- E-mail, telefonická komunikace
- Návštěvy školky
- Možnost individuální konzultace
- Pořádání seminářů týkajících se řízení školy
- Zprostředkování bohoslužby
- Duchovní obnova pro ředitele ČŠ.

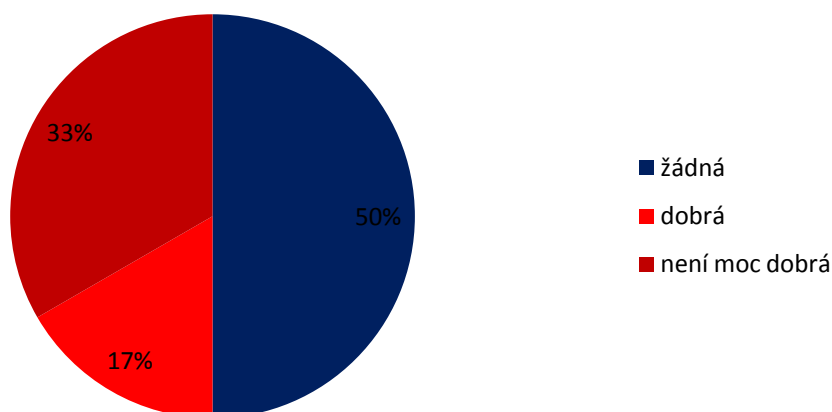
Všechny dotazované ředitelky hodnotí spolupráci kladně. Předposlední bod uvedla ředitelka z CMŠ, kterou zřizuje církevní řád. CMŠ, které jsou zřizovány řády, jsou zvány také na porady i semináře Arcibiskupství pražského.

❖ **Doplňující otázka v rozhovoru**

1. Chtěli byste na spolupráci se zřizovatelem něco změnit?

Z rozhovoru vyplynulo, že by všechny CMŠ byly rády, kdyby jim zřizovatel přispíval na nájemné nebo na provozní náklady, jako je tomu u obecních MŠ.

Otázka č. 2 – Jaká je Vaše spolupráce s obcí? Zve Vás na porady ředitelů?

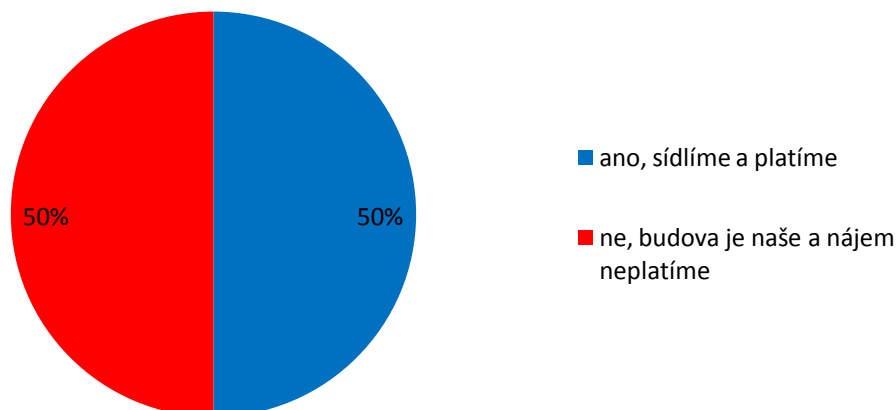
Spolupráce se liší od MČ určité Prahy. Žádnou spolupráci uvedly CMŠ, které sídlí ve vlastní budově, kterou si také sami spravují. V jednom případě je spolupráce dobrá – ředitelka je zvána na porady MČ, dále na školení, setkání a na další akce, které MČ pořádá. Dva respondenti uvedli, že spolupráce se orientuje spíše na otázku zvyšování nájmu a údržby budovy. Na porady ředitelů jsou zváni jen někdy, ale mohou využívat nějakých akcí od MČ.

❖ **Doplňující otázka v rozhovoru**

1. Chtěli byste na spolupráci s obcí něco změnit?

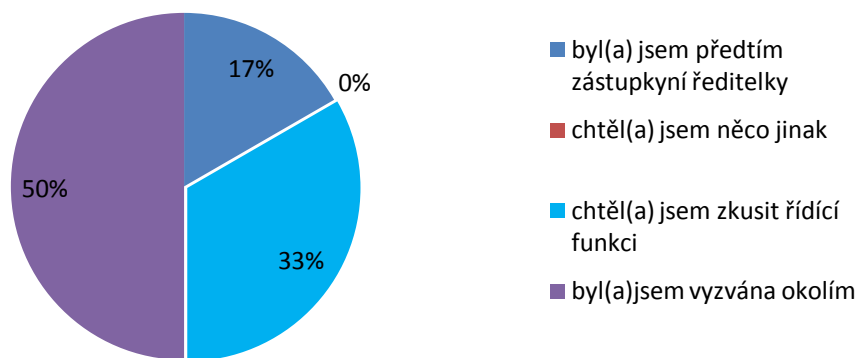
- Ano - pravidelná účast na poradách, větší zájem o CMŠ, vstřícnost, lepší a častější komunikace

Otázka č. 3 – Sídli Vaše CMŠ v budově, která patří obci? Platíte nájem?

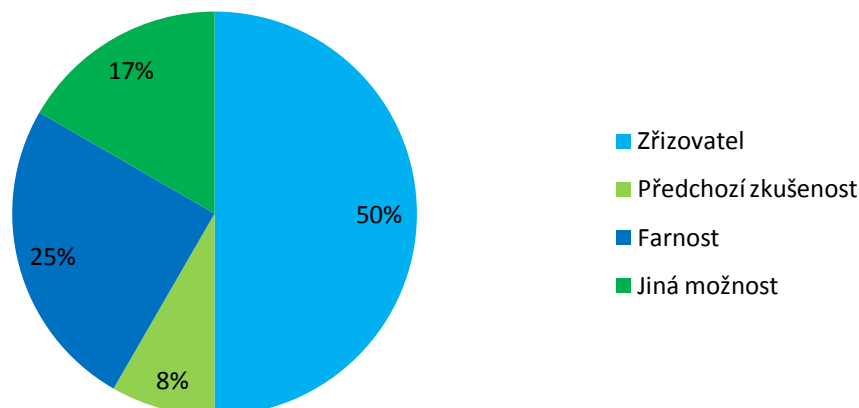
CMŠ, jejichž zřizovatel je církevní řád, sídlí v budově, která je v majetku řádu a nájem tedy neplatí. CMŠ, které zřizuje Arcibiskupství pražské, jsou všechny v nájmu obce.

Otázka č. 4 - Proč jste se rozhodla vykonávat funkci ředitelky CMŠ?

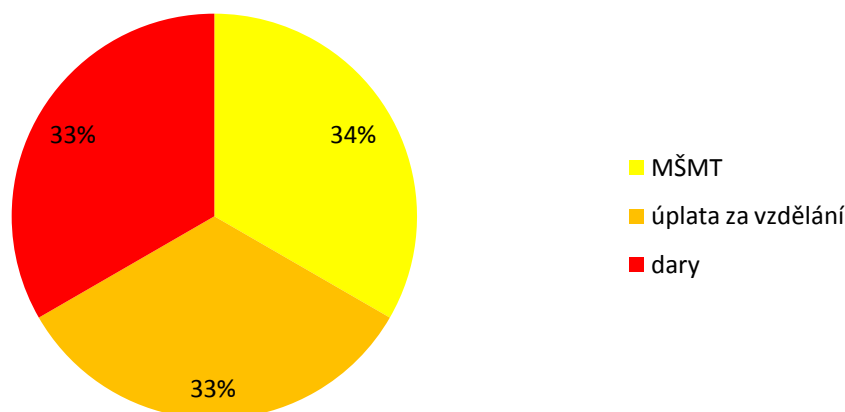
Dva ředitelé uvádějí, že chtěli zkusit řídicí funkci, tři ředitelé byli vyzváni rodiči nebo farností a jedna ředitelka vykonávala předtím zástupkyni ředitelky. Dva ředitelé, kteří odpověděli, že byli vyzváni, uvádějí, že svojí funkci berou spíše jako službu ostatním.

Otázka č. 5 - Co Vám v počátku usnadnilo řízení CMŠ?

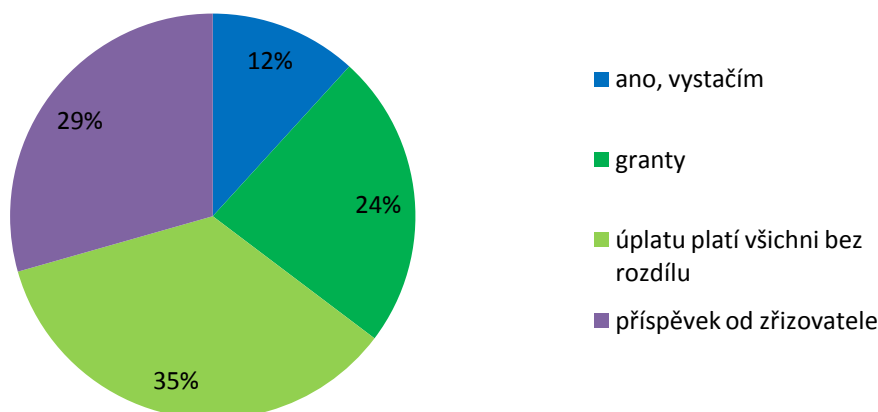
Všichni respondenti uvádějí, že jim zpočátku pomohl nejvíce zřizovatel, hlavně po stránce legislativní. U CMŠ zřizovaných Arcibiskupstvím pražským uvádí také ředitelé jako další možnost farnost. Jinou možnost uvedli dva z ředitelů, řídící CMŠ, kterou zřizuje církevní řád. Ten je podporuje nejen v začátku, ale i nadále. Jeden z ředitelů uvádí předchozí zkušenost, řídil jinou církevní školu.

Otázka č. 6 – Jak je Vaše CMŠ financována? Uveďte zdroje.

Všechny CMŠ jsou zapsány ve školském rejstříku a dostávají dotaci od MŠMT. Úplata za vzdělání se liší podle velikosti a stavu budovy, ve které CMŠ sídlí a také podle počtu dětí, které do CMŠ docházejí. Dalším zdrojem jsou dary fyzických nebo právnických osob. Někteří dárce jsou z řad rodičů přátel školy.

Otázka č. 7 – Stačí Vám výše uvedené zdroje nebo získáváte finance ještě z jiných zdrojů ?

Dvě ředitelky uvádí, že vystačí s hlavními zdroji financí. Úplatu za vzdělání platí všechny děti bez rozdílu věku či docházky, včetně předškoláků. Příspěvek od zřizovatele dostávají CMŠ zřízené Arcibiskupstvím pražským. Většinou se jedná o dofinancování nějakého projektu nebo grantu. Ředitelé podle dotazníku využívají často granty.

❖ Doplnující otázky v rozhovoru

1. Co financujete z grantů?

- Vybavení tříd, vybavení školní zahrady, obnova vnitřního zařízení, aktivity pro děti, pomůcky, přednášky pro rodiče – podle toho na co je grant vypsán

2. Kolik grantů během školního roku podáte?

- 1-2 granty – 1 respondent
- 2-4 granty - 2 respondenti

Otázka č. 8 – Máte stanovená kritéria k přijímání dětí do CMŠ, kde působíte? Jaká?

- ✓ Věk dítěte
- ✓ Dítě, jehož rodiče mají zájem o křesťanskou výchovu
- ✓ Sourozenci
- ✓ Rodič samoživitel
- ✓ Předškoláci
- ✓ Dítě ze znevýhodněného prostředí, které potřebuje zažít příznivé prostředí
- ✓ Dítě přihlášeno k celodennímu provozu

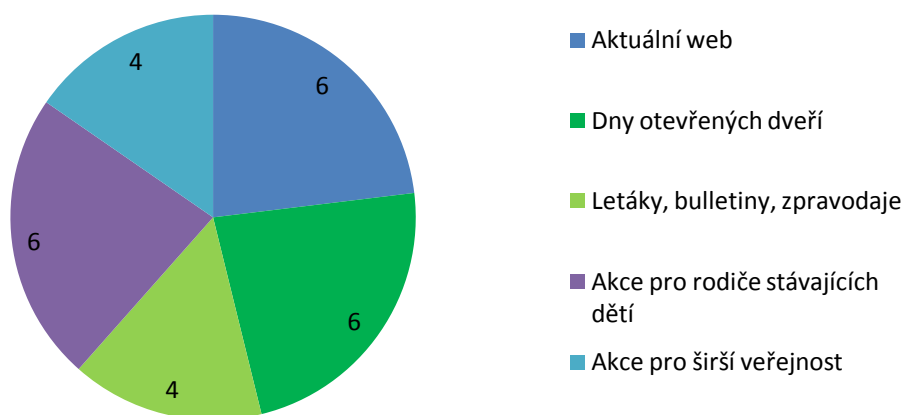
Kritéria k přijetí dítěte si každá CMŠ stanovuje sama, i když některá se vyskytují u více CMŠ. Nejčastější je přijímání předškolních dětí, což může obsahovat i kritérium podle věku. Další časté kritérium byli sourozenci dětí, kteří už CMŠ navštěvují. Třetím kritériem, které se opakovalo, bylo dítě z křesťanské rodiny.

Otázka č. 9 - Máte nějaké aktivity nad běžný rámec (přednášky, spol. akce i pro rodiče...)?

- Odborné přednášky (psychologie, pedagogika, duchovní témata)
- Společné akce pro děti a rodiče – tvoření s dětmi, zahradní aktivity, hudební aktivity
- Výlety – většinou v sobotu – rodiče, děti, školka
- Brigády pro rodiče
- Duchovní obnova
- Besídky – dle ročního období
- Konzultace s rodiči
- Bohoslužby

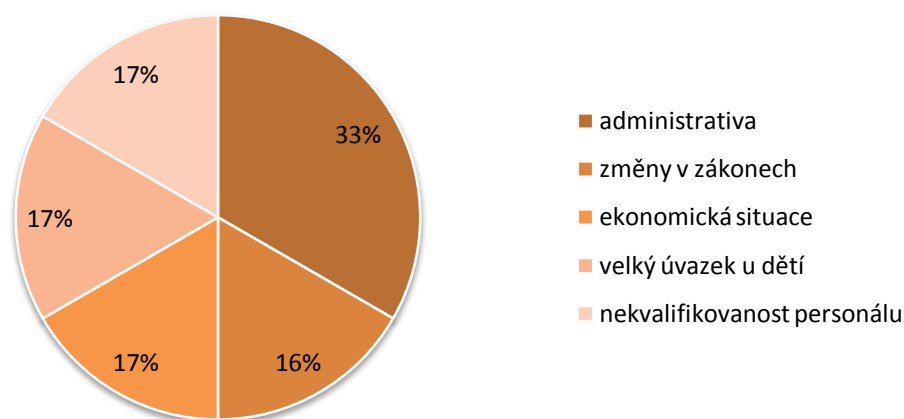
V některých CMŠ se objevily akce, které konají v pravidelných intervalech o víkendu. Jedna CMŠ uvedla také víkendový pobyt pro rodiče i děti, který organizuje 1krát ročně. Často respondenti na svých CMŠ organizují přednášky na různá témata. Uvádí také akce duchovního charakteru.

Otázka č. 10 - Jak řešíte v CMŠ, na které působíte, PR?

Všichni ředitelé CMŠ uvádějí, že mají webové stránky, které nechávají pravidelně aktualizovat, případně je spravují sami. Dále také uvádějí všichni, že pořádají dny otevřených dveří a společné akce pro rodiče a děti, kteří do CMŠ dochází. Akce pro širší veřejnost, jako jsou koncerty nebo přednášky, označili čtyři z ředitelů. Zpravodaj, bulletiny či jiné tiskoviny vydávají rovněž čtyři CMŠ.

Otázka č. 11 – Co Vám nejvíce stěžuje řízení Vaší CMŠ?

Podle dotazníkového šetření stěžuje řízení ředitelům CMŠ nejvíce administrativní činnost. Dále respondenti uvádějí své subjektivní stížnosti, které se odvíjejí od různých podmínek (velikost školy, personální podmínky...)

❖ Doplňující otázka v rozhovoru

1. Lze důvod, který Vám stěžuje řízení, ovlivnit?

- Administrativa – lepší organizace času, svěřením úkolu jinému pracovníkovi
- Změny v zákonech – ovlivnit moc nelze, lepší orientace a včasná interpretace
- Ekonomická situace – pokud se platí nájem, je to těžko ovlivnitelný faktor, leda zvýšit školné
- Velký úvazek u dětí – nevím, jak to lze ovlivnit, možná delegováním úkolů ostatním pracovníkům nebo přijmout dalšího učitele – na to ale nejsou finanční prostředky – je to malá CMŠ
- Nekvalifikovanost personálu – přijímat kvalifikované pracovníky nebo vzdělat ty nekvalifikované.

4.3 Shrnutí a porovnání výsledků dotazníkového šetření

➤ Informovanost a spolupráce

Vedoucí odborů školství i ředitelky MŠ vědí, že je na území jejich městské části konkrétní CMŠ. Ředitelky MŠ nemají informace, zda je CMŠ v nájmu obce. Ředitelky MŠ ředitele CMŠ většinou neznají a jejich mateřské školy spolu nespolupracují. Vedoucí odborů školství se s ředitelem CMŠ setkali. Spolupráce odborů školství s CMŠ funguje více u těch CMŠ, které jsou součástí církevní Základní školy. Tam je to zaměřeno zejména na předškolní děti a zápisy do 1. ročníků. Ostatní oblasti spolupráce jsou orientovány na údržbu budovy a otázku nájemní smlouvy. Jedna ředitelka CMŠ označila spolupráci za dobrou, jelikož jí zvou na setkání a porady ředitelek a na další akce pro jejich MŠ. Vedoucí odborů školství uvádějí, že částečně ví, nebo neví vůbec z jakých zdrojů je financována CMŠ, která působí v jejich obci. Ředitelky obecních MŠ si myslí, že je CMŠ financována stejně jako obecní MŠ.

Závěr – Ředitelky obecních MŠ a vedoucí odborů školství MČ s ředitelem CMŠ příliš nespolupracují nebo jen za určitými účely. Ředitelky MŠ a ředitelé CMŠ se většinou neznají. Respondenti z obou uvedených pozic nemají relevantní informace, jak jsou CMŠ financovány.

➤ Postačují zdroje financování MŠ a CMŠ? Kde hledají další zdroje

Z dotazníků ředitelek obecních MŠ vyplývá, že 86 % mateřských škol postačují finanční prostředky z výše uvedených zdrojů (podle ŠZ). Polovina ředitelek využívá možnosti sponzorských darů, ale nepravidelně, pokud chtějí pro svoji MŠ nějaký nadstandard.

Ředitelé CMŠ uvádějí, že se zdroji financování vystačí jen za určitých podmínek (viz grafické znázornění), tedy, pokud úplatu za vzdělání platí všichni zákonní zástupci za každé dítě bez ohledu na to, jakou mají docházku a jestli jsou předškolní či nikoliv.

Jako další zdroj financování CMŠ jsou granty. 24 % ředitelů podá během školního roku 2- 4 granty, podle záměru. Je zde ale určitá nejistota v tom, jestli bude CMŠ vybrána a projektu bude vyhověno, vzhledem k vyšším počtům účastníků grantových řízení.

Dalším zdrojem jsou dary fyzických či právnických osob, a to z řad rodičů a přátel jednotlivých CMŠ.

Závěr – Ředitelky obecních MŠ nemají důvod hledat další finanční zdroje. Ředitelé CMŠ další zdroje využívají pravidelně.

➤ Co stěžuje řízení MŠ, CMŠ

Oběma typům MŠ stěžuje řízení nejvíce administrativní činnost a časté změny v zákonech. V případě ředitelky obecních MŠ jde o 43 %, u CMŠ se jedná o 33 %. Jedna ředitelka CMŠ uvádí, že jí stěžuje řízení ekonomická situace, což může být vzhledem k podmínkám financování specifické pro více CMŠ. Ostatní obtíže jsou individuální vzhledem k podmínkám na určité MŠ, CMŠ.

Závěr – Obtíže v řízení předškolního zařízení mají oba typy téměř shodné bez ohledu na to, jakého má mateřská škola zřizovatele.

➤ Kritéria k přijetí dítěte k předškolnímu vzdělávání

Kritéria pro přijetí dítěte do MŠ, CMŠ se liší. V obou typech MŠ stanoví ředitel kritéria v souladu se zákonem a vyhláškami. Pro obecní MŠ platí předností přijetí dítěte, které má trvalý pobyt na území dané Městské části. Toto se na CMŠ nevztahuje, ale doporučuje se to. Stejná kritéria jsou podle dotazníků tato : děti podle věku, sourozenci dítěte, které už do MŠ dochází, předškolní děti - obecní MŠ ze zákona, pro CMŠ je to spíše proto, aby se dítě dostalo do dětského kolektivu, i když z důvodu stejného dle zákona, ale v CMŠ rodiče platí úplatu i za předškoláka. Další důvody jsou odlišné pro obecní MŠ a církevní MŠ. Pro přijetí dítěte do CMŠ jsou kritéria spíše lidská – dítě ze znevýhodněného prostředí, aby zažilo prostředí bezpečné a stimulující, rodič samozivitel a dítě z křesťanské rodiny.

Závěr – Kritéria k přijetí dítěte si stanovuje každá MŠ. Kritéria se v obou typech MŠ shodují v 80%. Na CMŠ se nevztahuje spádovost bydlištěm a v ostatních kritériích je prostor pro rodiče, které mají nějaké specifické okolnosti či požadavky.

➤ Aktivity nad rámec

Ředitelky obecních MŠ uváděly akce „nad rámec“, které jsou běžné v jiných mateřských školách a jsou součástí standardní nabídky. Z uvedeného výčtu to mohou být dílny, odpolední aktivity s rodiči a zprostředkování odborných přednášek. Ostatní akce bych označila za standardní.

Ředitelé CMŠ uvádí akce, kde tráví volný čas rodiče, děti a také učitelé. Jsou to akce duchovního charakteru, ale také víkendové společné aktivity (výlety, brigády). Dále jsou tu tvořivé aktivity a odborné přednášky.

Závěr - V této otázce došlo k různému pochopení otázky, nebo byla otázka špatně formulována. Na takové akce je třeba mít kolem sebe aktivní pracovní kolektiv, který je motivován takto pracovat.

➤ PR

Ředitelky obecních MŠ uvádějí, že mají všechny oslovené MŠ webové stránky. Jejich aktualizace probíhá podle potřeby, web jedné MŠ je pouze informativní bez aktualizací. MŠ pořádají dny otevřených dveří. Společné akce pro rodiče organizují všechny MŠ. Akce pro širší veřejnost uvádí jen jedna MŠ. Jedna MŠ vydává letáky o jejich MŠ.

Ředitelé CMŠ uvádějí, že církevní MŠ, na kterých působí, mají všechny webové stránky. Všechny CMŠ pořádají dny otevřených dveří a během školního roku společné akce pro děti a rodiče. 80% ředitelů CMŠ organizuje akce pro širší veřejnost a vydává tiskoviny na propagaci své CMŠ.

Závěr - Z odpovědí vyplývá, že ředitelé CMŠ více pracují na PR svých MŠ. 80% CMŠ zachytila všechny možnosti. U obecních MŠ jsou akce pro širší veřejnost spíše ojedinělé a stejně je tomu u propagačních tiskovin.

➤ Spolupráce se zřizovatelem MŠ,CMŠ

Spolupráce se zřizovatelem obou typů MŠ probíhá formou porad a setkávání. Všichni ředitelé mají možnost komunikovat telefonicky či elektronicky nebo osobně po předchozí domluvě. Zřizovatelé uvedených typů chodí na návštěvy do MŠ, CMŠ, pořádají výjezdní zasedání.

Arcibiskupství pražské i řeholní řády pořádají jednou ročně duchovní obnovu a nabízejí zprostředkování bohoslužby. Dále také pořádají semináře, které se vztahují k řízení CMŠ. Chybí však pravidelná finanční podpora, která by pokryla provozní výdaje

Závěr – Zřizovatelé pomáhají svým školám orientovat se ve školské legislativě a hospodaření. Zřizovatel církevních MŠ nepřispívá finančně na provoz.

4.4 Vyhodnocení výsledků výzkumu

- Spolupráce Odborů školství MČ s CMŠ je zaměřena hlavně na plnění závazků nájmních smluv.

70% CMŠ je v nájmu městských částí. Vedoucí odborů školství MČ uvádějí, že spolupracují více s církevní základní školou, jejíž součástí CMŠ je. Většina ředitelů CMŠ odpověděla, že s nimi obec příliš nespolupracuje, nezve je na porady a stará se o údržbu budovy, pokud je potřeba.

Ale jedna třetina respondentů uvádí, že je spolupráce s obcí na dobré úrovni, jsou zváni na porady a další akce, dané obce nedělají rozdíly (mimo finanční podpory). Tvrzení se tedy jednoznačně nepotvrdilo.

- Kritéria k přijetí dítěte jsou shodná pro CMŠ i obecní MŠ.

Z dotazníkového šetření vyplývá, že kritéria si stanovují všichni ředitelé mateřských škol. Podle výsledků jsou kritéria pro přijetí z 80% shodná v obou typech MŠ. CMŠ nemají kritérium, které se vztahuje k místu bydliště. Ostatní kritéria jsou odlišná a v CMŠ doplňují záměr církevní mateřské školy. Tvrzení se potvrdilo z 80 %.

- Děti, které jsou přijímány do CMŠ, jsou z křesťanských rodin.

90% ředitelů CMŠ uvedla jako kritérium k přijetí dítě z křesťanské rodiny. Lze tedy říci, že je tvrzení platné.

- Odbory školství MČ a ředitelky obecních MŠ nemají relevantní informace o řízení CMŠ.

Vedoucí odborů školství MČ do určité míry spolupracují s řediteli CMŠ. O samotný chod CMŠ se spíše nezajímají. 100 % respondentů z řady vedoucích školských odborů však uvedli, že neví, jakým způsobem jsou CMŠ financovány.

20% ředitelek obecních MŠ uvedlo, že se osobně setkaly s ředitelkou CMŠ. 80% ředitelek však uvedlo, že se s ředitelkou CMŠ zatím nesetkali a nespolupracují spolu. 80% respondentů

z řad ředitelek obecních MŠ neví, z jakých zdrojů jsou CMŠ financovány a 90% z nich neví, kdo je majitelem budovy v níž CMŠ funguje.

Toto tvrzení se jednoznačně potvrdilo.

- Řízení církevní MŠ je rozdílné jen v legislativě, dále už se jedná o specifika.

Řízení církevní MŠ se liší zejména v legislativě, ale z dotazníků a rozhovorů vyplývají další rozdíly. Specifické jsou finanční zdroje, což už je patrné v teoretické části, spolupráce se zřizovatelem. Také jsou rozdíly v přijímání žáků, CMŠ nepodléhají správnímu řízení. Kritéria k přijetí jsou specifická, i když vychází ze spolupráce se zřizovatelem. Některé oblasti jsou sporné, zda jde o rozdíl nebo o specifikum.

Toto tvrzení se nepotvrdilo.

Rozdíly v oblastech řízení MŠ a CMŠ (na základě dotazníků, z pohledu řídicích pracovníků)

- Financování
- Přijímání dětí
- Spolupráce se zřizovatelem

Specifika v oblastech řízení MŠ a CMŠ

- Přístup k řídicí pozici
- Nabízené aktivity a PR
- Kritéria k přijetí dítěte
- Spolupráce s rodiči a širším okolím
- Kultura a klima školy

Shrnutí

Výzkumná část se zabývala porovnáváním dílčích oblastí řízení z pohledů vedoucích pracovníků a mohla tak identifikovat případné rozdíly v řízení církevní MŠ a obecní MŠ. Jedním z hlavních rozdílů je oblast financování a finančních zdrojů. Oba typy mateřských škol jsou financovány částečně ze státního rozpočtu a zákonnými zástupci zapsaných dětí, kteří platí úplatu za vzdělání. Další zdroje se u obou typů MŠ liší. Obecní MŠ dostávají finanční prostředky na provoz od svého zřizovatele (obec). Církevní MŠ hradí provoz z předchozích uvedených zdrojů. Zřizovatel CMŠ přispívá svým MŠ jednorázově na vybavení. CMŠ ze svých zdrojů platí nájem obci, pokud není ve vlastní budově. Obecní MŠ vystačí s finančními zdroji, CMŠ musí hledat další zdroje pro financování a ředitelům CMŠ to stěžuje řízení.

Z výše uvedeného plyne i rozdíl ve spolupráci se zřizovatelem. Zřizovatel obecních MŠ se stará o chod svých MŠ a zajišťuje je finančně. Zřizovatel CMŠ, s výjimkou katolických řádů, zajišťuje kvalitní legislativní servis, ale svým MŠ přispívá ročně jednorázovou částkou, která je určena k vybavení.

Dalším rozdílem je v přijímání dětí. Ředitelé obou typů MŠ stanovují kritéria pro přijetí dítěte do MŠ. Z dotazníků vyplývá, že se v 80% ředitelé v kritériích shodují. CMŠ nejsou při přijímání dítěte vázány spádovostí bydliště vzhledem k počtu církevních MŠ v Praze a k možnosti pro všechny děti i z jiných obcí navštěvovat MŠ s křesťansky orientovaným programem. CMŠ nepodléhá správnímu řízení.

Rozdílné jsou také aktivity, které mateřské školy nabízejí. Ředitelky obecních MŠ uvedly akce typu dílny, odpolední aktivity pro děti a zprostředkování odborných přednášek. Ředitelé CMŠ uváděli akce podobného charakteru, dále také aktivity duchovního charakteru pro rodiče s dětmi, ale také akce, při kterých se účastní děti, rodiče a zaměstnanci CMŠ (výlety, koncerty atp.). Podobně je na tom i oblast public relation.

Z výzkumného šetření vyplývá, že 90 % vedoucím školských odborů městských částí i ředitelkám obecních MŠ chybí relevantní informace o církevních MŠ a jejich řízení a to i za podmínky, že se takový typ mateřské školy nachází na území určité městské části.

5. Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo porovnání dílčích oblastí řízení a identifikace rozdílů mezi řízením církevní MŠ a obecní MŠ.

Řízení CMŠ vychází ze zákona č. 561/2004 Sb., školského zákona a jeho výkladu vzhledem k právní formě.

Práce odhalila rozdíly v oblasti legislativy, financování, přijímání dětí a spolupráci se zřizovatelem.

V dalších dílčích oblastech řízení církevní MŠ se jedná spíše o specifika, i když hranice mezi specifikem a rozdílem je nepatrná. Specifika jsou viditelná v obou částech bakalářské práce. Specifické jsou požadavky na ředitele a učitele CMŠ, získávání zaměstnanců i klima CMŠ. Specifika jsou v oblasti spolupráce s rodiči a okolím, v nabízených aktivitách a PR, dále také v přístup k řídicí pozici a v neposlední řadě v kultuře a klimatu školy.

Sekundárním využitím práce také bylo rozšíření povědomí školských vedoucích pracovníků, úředníků a pedagogické veřejnosti, zejména těch, kteří přichází s církevními MŠ do kontaktu. Výzkumné šetření zjistilo, jaké mají vedoucí pracovníci povědomí o církevních mateřských školách.

Oba typy mateřských škol jsou zřízeny podle stejného zákona, ale podmínky k fungování mají odlišné. Podmínky ovlivňuje do určité míry zřizovatel.

Důležitá je spolupráce církevních MŠ s odbory školství a to oboustranná. Toto doporučení se vztahuje také na zřizovatele CMŠ s obcemi a to zejména, pokud sídlí CMŠ v budově městské části. Zůstává otázkou, jestli mají církevní MŠ platit nájemné (které je, jak vyplývá, významným problémem) jenom kvůli tomu, že mají jiného zřizovatele. Zde se nabízí srovnání se soukromými školami. Ale církevní MŠ nejsou zisková organizace a navštěvují je děti z městských částí. Obecní MŠ nájem neplatí. Tato otázka je nevyřešená, ale doporučení pro spolupráci zejména církevních zřizovatelů s obcemi zůstává.

6. Seznam použité literatury

- Černíková. H., Teorie a praxe školského managementu, Centrum školského managementu, 2008, skripta
- Česko. Ministerstvo mládeže a tělovýchovy, Zákon 561/2004 Sb., Školský zákon, Praha, dostupné na <http://www.msmt.cz>
- Česko. Ministerstvo vnitra, Zákon 3/2002 Sb., O svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů, Zákon o církvích a náboženských společnostech, Praha, dostupné na <http://www.mvcr.cz/clanek/sbirka-zakonu.aspx>
- Česká biskupská konference, „*Etický kodex křesťanského učitele*“, ČBK Praha, 2005, pro vnitřní potřebu
- Drucker. P. F., „*To nejdůležitější z Druckera v jednom svazku*“, Praha, Management Press, 2002, ISBN 978-80-7261-066-2
- Drucker. P. F., „*Efektivní vedoucí*“, Praha, Management Press, 2008, II. vydání, ISBN 978-80-7261-189-8
- Edershaim Hass E. „*Management podle Druckera*“, Praha, Management Press, 2008, ISBN 978-80-7261-181-2
- Gavora. P., „*Úvod do pedagogického výzkumu*“, Brno, Paido, 2000, ISBN 80-85931-79-6
- Horák. Z., „*Obnovení církevních škol v českých zemích v letech 1990-1991*“, Praha, Revue církevního práva, Společnost pro církevní právo, 2008, ISSN 1211-1635
- Internetový portál Ústavu pro informace ve vzdělávání www.uiv.cz
- Internetové stránky Arcibiskupství pražského www.apha.cz
- Internetové stránky sekce církevního školství ČBK www.skolstvi.cirkev.cz
- Jarošová. M. „Modul: Teorie a praxe školského managementu“ Seminární práce „Hodnocení a vlastní hodnocení školy v praxi“, Centrum školského managementu, 2010, 2. Ročník
- Morkes. F., „*Historie českého církevního školství*“, Praha 2000, referát, dostupné na <http://skolstvi.cirkev/dokumenty>
- Piřha. P., „*Výchova, naděje společnosti*“, Praha, Poustevník v nakladatelství Studio Gabreta, 2006, ISBN 80-86610-18-7
- Tomášková. E., „*Obnovené církevní školství*“, Praha, časopis Dingir s.r.o., 4/2011, ISSN 1212-1371
- Vodáková. J., „*Vznik a rozvoj soukromých a církevních škol, statistika*“ Zlínský kraj, 2009, dostupné <http://www.zkola.cz/zkedu/rodiceaverejnost/vybirameskolu/soukromeacirkevnikoly/29891.a.spx>

Přílohy

Dotazník pro vedoucí odborů školství MČ

1. Máte na území své městské části nějakou církevní školu? Jakou?
2. Setkal (a) jste se s ředitelem této školy či s ním spolupracujete?
3. Je církevní MŠ na území Vaší MČ v nájmu obce?
4. Víte, jak je tato škola financována?
5. Navštěvují tuto školu žáci z Vašeho obvodu?

Dotazník pro ředitelky obecních MŠ

1. Je v okolí Vaší MŠ nějaká církevní škola? Jaká?
2. Setkala jste osobně s její ředitelkou (ředitelem) nebo s ní (s ním) nějakým způsobem spolupracujete?
3. Vystačíte si s Vašimi finančními zdroji či získáváte finance pro svoji MŠ z dalších zdrojů (granty, sponzoring, atp.)?
4. Máte představu z jakých zdrojů je financována církevní MŠ?
5. Proč jste se rozhodla vykonávat funkci ředitelky MŠ?
 - Vykonávala jsem funkci zástupkyně ředitelky, takže po odchodu paní ředitelky do důchodu to logicky vyplynulo
 - Chtěl a jsem v MŠ, kde působím, některé kroky jinak, proto jsem se přihlásila do konkurzu
 - Chtěla jsem zkusit řídicí funkci
 - Byla jsem vyzvána (pracovním kolektivem, MČ, rodiči...), abych se zúčastnila konkurzu
6. Co Vám nejvíce stěžuje řízení Vaší MŠ?
7. Jaká je Vaše spolupráce se zřizovatelem (jaké formy)?
8. Jaká máte kritéria k přijetí dítěte do Vaší MŠ?
9. Máte nějaké aktivity pro rodiče a děti nad běžný rámec (přednášky, společné akce)?
10. Jak řešíte v MŠ, na které působíte, PR?
 - Aktuální webové stránky MŠ a jejich pravidelná aktualizace
 - Dny otevřených dveří
 - Letáky, bulletiny, zpravodaje
 - Akce pro rodiče stávajících dětí
 - Akce pro širší veřejnost

Dotazník pro ředitele CMŠ

1. Jaká je Vaše spolupráce se zřizovatelem (formy)?
2. Sídlí Vaše CMŠ v budově, která patří obci? Platíte nájem?
3. Jaká je Vaše spolupráce s obcí? Zve Vás na porady ředitelů škol?
4. Proč jste se rozhodla vykonávat funkci ředitelky CMŠ?
 - Vykonávala jsem funkci zástupkyně ředitelky, takže po odchodu paní ředitelky do důchodu to logicky vyplynulo
 - Chtěl a jsem v MŠ, kde působím, některé kroky jinak, proto jsem se přihlásila do konkurzu
 - Chtěla jsem zkusit řídicí funkci
 - Byla jsem vyzvána (pracovním kolektivem, MČ, rodiči...), abych se zúčastnila konkurzu
5. Co Vám v počátku usnadnilo řízení CMŠ?
 - Zřizovatel
 - Zkušenost s řízením v jiné škole
 - Farnost
 - Jiná možnost (jaká?)
6. Jak je Vaše CMŠ financována? Uveďte zdroje.
7. Vystačíte si s běžnými zdroji financí či získáváte finance pro svoji MŠ z dalších zdrojů (granty, atp.)?
8. Jaká máte kritéria pro přijetí dítěte do Vaší CMŠ?
9. Máte nějaké aktivity pro rodiče a děti nad běžný standart (přednášky, společné akce atp.)?
10. Jak řešíte v CMŠ, na které působíte, PR?
 - Aktuální webové stránky MŠ a jejich pravidelná aktualizace
 - Dny otevřených dveří
 - Letáky, bulletiny, zpravodaje
 - Akce pro rodiče stávajících dětí
 - Akce pro širší veřejnost
11. Co Vám nejvíce ztěžuje řízení Vaší CMŠ ?

Listina základních práv a svobod

Dne 9. ledna 1991 byl Federálním shromážděním České a Slovenské Federativní Republiky schválen ústavní zákon, kterým se uvozovala Listina základních práv a svobod, vyhlášený pod č. 23/1991 Sb. s účinností k 8. únoru 1991.⁴⁷

Listina má základní význam pro zakotvení náboženské svobody v naší zemi,⁴⁸ a to zejména její články 15 a 16.

Čl. 15 odst. 1 věta první zní: „Svoboda myšlení, svědomí a náboženského vyznání je zaručena.“

Čl. 16 odst. 1 stanoví: „Každý má právo svobodně projevovat své náboženství nebo víru buď sám nebo společně s jinými, soukromě nebo veřejně, bohoslužbou, vyučováním, náboženskými úkony nebo zachováváním obřadu.“ Vyučování, tedy nepochybně rovněž oblast církevního školství, je uvedeno jako ústavně zakotvený projev náboženství nebo víry.

Čl. 16 odst. 3 určuje: „Zákon stanoví podmínky vyučování náboženství na státních školách.“ Povinnost vyučovat náboženství na školách zřizovaných státem a jinými veřejnými institucemi (obcemi, kraji) vyplývá tedy v českém právním řádu od února 1991 až dosud přímo ze znění ústavního předpisu.⁴⁹

V době schválení Listiny základních práv a svobod určoval bližší podmínky vyučování náboženství ještě předrevoluční školský zákon č. 29/1984 Sb. Jeho § 5 odst. 1 stanovil, že základní škola „umožňuje též náboženskou výchovu“, § 7 odst. 2 určil, že střední školy „umožňují též náboženskou výchovu.“ Tato ustanovení o výuce náboženství byla ovšem včleněna do školského zákona až novelou z 3. května 1990 č. 171/1990 Sb.⁵⁰ Zmínka o vyučování náboženství se do školského zákona vrátila po více než čtyřiceti letech. Posledním zákonem, který ji upravoval, byl zákon č. 95/1948 Sb., o základní úpravě jednotného školství (tzv. zákon o jednotné škole).⁵¹ Později vydané předpisy o této materii měly jen podzákonný charakter.

V čl. 32 odst. 4 Listiny základních práv a svobod je stanoveno: „Péče o děti a jejich výchova je právem rodičů; děti mají právo na rodičovskou výchovu a péči. Práva rodičů mohou být omezena a nezletilé děti mohou být od rodičů odloučeny proti jejich vůli jen rozhodnutím soudu na základě zákona.“ Tím jsou garantována základní práva rodičů na výchovu dětí. Jde o výchovu, která by byla v souladu s náboženským přesvědčením rodičů. V tom lze, domníváme se, zahrnout i právo na výběr školy, světské nebo církevní; škola je institucí jak vzdělávací, tak výchovnou.

Čl. 33 odst. 3 věta před středkem určil: „Zřizovat jiné školy než státní a vyučovat na nich lze jen za podmínek stanovených zákonem; …“. Tím Listina základních práv a svobod vymezila základní právní rámec pro existenci církevních škol.⁵²